קול המושב

שבועון המושבים וההתיישבות הכפרית • מס' 788 • 20 ביוני 2013 • י"ב בתמוז תשע"ג

ליפסון עיצובים

מרפדיה משפחתית של
מושבניקים מכפר אז"ר

ראה עמ' 7

יונאי עם עלה של זית

חשדו בו שהוא איש מוסד, הסתירו ממנו את סודות מטוס "החמקן" ומפיק גדול בהוליווד הפך כתבה שלו לסרט קולנוע מצליח. לאחר 30 שנות סיקור עיתונאי בארה"ב, אהוד יונאי שב אל ביתו בכפר חסידים ואל כרמי הזיתים שגידל וסיפר על אבא מרדכי ועל השכנים הבדווים. כמעט שנה עברה מפטירת החקלאי הרומנטיקן

מירי דג ■ עמ' 14

"סניור"
להדברה טובה יותר

תכשיר חדשני להדברת קרציות,
פרעושים, וזבובים במשק החי

לשרותכם בייעוץ והדרכה:
רמי שניידר
מנהל תכשירי תברואה ווטרינריה
משרד: 03-6577577 נייד: 052-6056069

מכתשים
מפעלים כימיים בע"מ

תוכן

גיבורות על
הבנות בשתי משפחות שנקלעו לקשיים הוכיחו כוחות ויכולת לא-רגילים
10

מטוס חקלאי
הידעת? בשנות ה-50' וה-60' ניסו לפתח טרקטור עם מנוע סילון
18

שלושה שירים
בֵּין הַצָּרָק וְהַכֹּחַ,
שֶׁנִּצְּבוּ עַל הַמֹּאזְנַיִם,
הִתְפַּתֵּחַ לוֹ וִכּוּחַ –
מִי צוֹדֵק מִבֵּין הַשְּׁנַיִם?
"אַל תָּעֵז לִשְׁכֹּחַז"
הֵטִיחַ הַכֹּחַ בַּצָּדָק,
"שֶׁרַק בִּי נִתָּן לִבְטֹחַ,
כִּי אֲנִי מַחְזִיק בַּהֶרֶק".
27

מכתבים למערכת

אם יש את נפשך לדעת

מבט היסטורי על הפירמידה השלטונית

אריק דוברוב, צעיר בן 90
מושב בצרה, 16.6.13

אם יש את נפשך לדעת היכן נולדו הצרות של ימינו, אל ויקיפדיה (האנציקלופדיה החופשית) לך, פתח ערך עמי אסף, מזכ"ל תנועת המושבים וחבר כנסת. הערה: אין כוונה לעסוק באישיות של עמי אסף, אלא בתפיסה שרווחה בחלק מהעסקונה של תנועת המושבים (נציגי המושבניקים, צחוק הגורל). הנושא (של העסקונה).

איך בונים את הפירמידה השלטונית – ראשי פרקים:

צמצום האוטונומיה של הפרט (קרי אל תחשוב, יגידו לך מה לעשות).

הגדלת כוחו של המושב מול החבר (קרי הרוב יכתיב למיעוט את דרכו).

הגדלת כוחה של תנועת המושבים מול כוחו של המושב הבודד (קרי לא נאפשר למושב בודד למרוד).

בפסגת הפירמידה תככב "ניר שיתופית", אגודת על של אגודות המושבים. קק"ל תחכיר את הקרקע לניר שיתופית (או לתנועת המושבים) והחקלאי הבודד יהיה בר רשות.

בשנת 1958 נכשל ניסיון (היזם: עמי אסף) להכליל את חוקי תנועת המושבים בחוקי המדינה. "מורדי המושבים" (הדור השני), בשיתוף התאחדות האיכרים וראשי האופוזיציה הצליחו למנוע את הביצוע.

רבותיי, ההיסטוריה חוזרת. השלטון ("שלנו") התחלף (בשלטון שלהם) והמטרה נשארה שליטה על הקרקעות ועל בעלי הנחלות, להופכם לאריסים ללא זכויות ולנשלם לעת מצוא ובפיצוי סמלי.

במילים בוטות: כיצד לכסח את ההתיישבות המושבית, ראה חוק הפולשים וטיוטת החוזה לדורות שהכין המינהל.

למען הצדק, וחס וחלילה, לא לקפח אנשים ישרי דרך, גם התנועה הקיבוצית נמצאת בקרב הישרדות (זכויות על הקרקע).

סוף השנה הגיעה

230 בני נוער חגגו את סיום לימודיהם בבית ספר ויצו נהלל

למסיבת הסיום של מחזור פ"ח בבית הספר ויצו נהלל הגיעו 230 בוגרים ומאות הורים ובני משפחה נרגשים. הבוגרים קיבלו תעודות והציגו את מופע הסיום המסורתי, שהופק על ידי שלושת בוגרי המחזור: נמרוד צפריר, שני בנטוב וגיא סודרי ושתי אימהות לילדי המחזור: איליאל קרן ונדיה נבון, שסייעו בבימוי הערב וניצחו על הופעת ההפתעה שערכו הורי המחזור – ההורים עלו על הבימה ושרו לבוגרים את השיר "תראה עולם" של להקת אתניקס.

מנהלת בית הספר, עינת גורה, בירכה את הבוגרים: "אנחנו בטוחים ומאחלים שלתבנית נוף מולדתכם תוסיפו את הייחוד של כל אחד מכם ותמשיכו לגבש אישיות עצמאית, שיודעת להעריך את כל מה שניתן לכם".

המנהלת סיפרה על ההתארגנות למסיבה, שארכה שבועות: "המסיבה הזו היא פרי עמלם של התלמידים. כל בחירת הרעיונות והביצוע, כולל הריקודים שהעלו לבימה 120 תלמידים בכל פעם הם עבודה שלהם עם התלמידים המפיקים – צפריר, בנטוב וסודרי, שניצחו על הערב. אנחנו מאוד גאים בכולם".

בחודשים הקרובים הבוגרים הטריים יתגייסו לצה"ל או ייצאו לשנת שירות בארץ. הצעירים את מסיבת הסיום במסיבת ריקודים, שהסתיימה בשעות הקטנות של הלילה.

בוגרי ויצ"ו נהלל. שלושה תלמידים הפיקו
צילום: ישראל פרץ

"קו למושב" גם באינטרנט - תנועת המושבים: www.tmoshavim.org.il ■ תנועת האיחוד החקלאי: www.ihaklai.org.il

קו למושב

■ עורך: דרור יוסף
■ עורך משנה עודד לפיד
■ מנהלת עיתון עדנה זיו

■ כתבים חני סולומון, יעקב לזר, נחמן גלבוע, עו"ד אפרת חקיקת, יבל ברקאי, עו"ד איילת רייך-מיכאלי, דגנית רם, זהר נוי, איתמר גור, סלע קורן, אבי אובליגנהרץ

■ דואר אלקטרוני
dror.maariv@gmail.com

מזכירה והפקה אסתי כלפון 03-5632547
esti.halfon@maariv.co.il
■ גרפיקה מערכת שרה ראובן
■ גרפיקה מודעות ניקולאי קולניק
מערכת 03-5632441
מודעות לוח שירלי הכהן
טל' לוח 03-5682878
shirly.hacohen@maariv.co.il

יועצי פרסום דניאלה גבאי, יעקב קניאל, יורם עביבי, גילה סבן, רונית בר רוזן
טל' מודעות 03-5632547
פקס מודעות 03-5638728
מודעות kav_daf@maariv.co.il

המערכת והמנהלה רח' קרליבך 2, ת"א

C

סיימתם לקרוא?
אנא השליכו את הגיליון לפח המחזור הסמוך למקום מגוריכם.

משנה למנכ"ל: עקיבא גולדבלום akiva.goldblum@maariv.co.il

כל הזכויות שמורות. אין להעתיק, לתרגם, לשדר בכל אמצעי, לאחסן במאגר מידע, לפרסם או להפיץ בכל אמצעי כל חלק מן המודפס בעיתון הזה.

זיכוי החקלאי אושר בבית הדין הארצי

נדחה ערעור של המדינה על זיכוי חקלאי ותיק מזכרון יעקב. טרם הזיכוי, החקלאי הואשם על פי סעיף בחוק עובדים זרים, שנמחק מספר החוקים

בית הדין הארצי לעבודה דחה את ערעור המדינה על זיכויו של אבשלום בלום, בן 78, מוותיקי החקלאים בזכרון יעקב, מעבירות על חוק עובדים זרים. בית הדין האזורי לעבודה בחיפה זיכה את בלום לאחר שהתברר, כי הסעיף בחוק שבו הואשם – שחייב היתר "ספציפי" להעסקת עובד זר – נמחק מספר החוקים בטרם הוגשה התביעה המקורית. זיכוי בלום נעשה גם לאור העובדה, שכל המסמכים שנדרש להציג לפקחי משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה הועברו אליהם עוד בשנת 2006, אך לא נערכה כל בדיקה בעניינם.

פסק הדין שניתן על ידי השופטת דלית גילה בבית הדין האזורי לעבודה בחיפה קבע, כי יש לזכות את החקלאי מכל העבירות אשר יוחסו לו – העסקת שני עובדים תאילנדים ללא היתר העסקה ספציפי לעובדים אלו. כמו כן, במהלך המשפט התברר, כי העבירה שבגינה הואשם החקלאי נמחקה מספר החוקים עוד בשנת 2010, בטרם הגשת כתב האישום.

הסעיף נמחק לאחר שבית המשפט העליון קיבל את עתירת ארגון "יד לעובד" לבג"צ וקבע, כי הוא מהווה כבילה של העובד הזר בחקלאות למעסיקו, גם במקרים שבהם העובד אינו מעוניין להמשיך לעבוד עבורו ומעסיקים אחרים מבקשים להעסיקו אצלם.

ב–15 במארס 2006, החקלאי אבשלום בלום העסיק במשקו תשעה עובדים תאילנדים בדילול הפרי במטע הנקטרינות שבבעלותו בעת שפקחי משרד התמ"ת הגיעו לביקורת. בבדיקה נמצא, שלשני עובדים חסר היתר העסקה ספציפי, שכאמור הדרישה לקיומו נמחקה מספר החוקים, ועובד נוסף היה חסר ביטוח רפואי.

בסוגיית הביטוח הרפואי שחסר לאחד העובדים הזרים, החליטה השופטת גילה לזכות את הנאשם, לאחר שהציג לבית הדין אישור מחברת הביטוח, המוכיח כי העובד היה מבוטח במועד הביקורת. השופטת כתבה בהחלטתה, כי אף שקיים ספק, כטענת המדינה, שחוזה הביטוח לא נערך ונחתם בתאריך הנקוב באישור חברת הביטוח, 10 במארס אותה שנה, יש לזכות אותו משום שהמדינה לא טרחה לוודא את טענתה באמצעות חקירה ישירה בחברת הביטוח, בסמוך למועד ביצוע העבירה לכאורה.

כעת, בפסק דין קצר ונחרץ, קיבלו שופטות בית הדין הארצי לעבודה ורדה וירט ליבנה, רונית רוזנפלד ויעל אנגלברג–שהם את טענותיו של עורך דין אורן כ"ץ, פרקליטו של בלום, וקבעו כי אין כל סיבה לשנות את מסקנות בית הדין האזורי, ובמיוחד לאור התנהלותה של המדינה אשר לא טרחה כלל לברר את עובדות העניין ואת טענות החקלאי.

עובדים זרים. הסעיף נמחק לאחר שבית המשפט העליון קיבל את עתירת ארגון "יד לעובד"
צילום: אלי דסה

ארבעה אחים חשודים בהפצת חשבוניות פיקטיביות בשווי עשרות מיליונים

הוארך מעצרם של שלושה אחים מרחובות, מלוד ומראשון לציון ושל מנהלת המשרד מסתרייה, החשודים בהפצה ובקיזוז חשבוניות מס פיקטיביות בהיקף עשרות מיליוני שקלים באמצעות חברת שמירה שבבעלותם

מעצרם של האחים מגדי, מאגד וחאלד אבו מור מרחובות, לוד וראשון לציון (בהתאמה) וקארין בן דוד ממושב סתרייה, מנהלים ובעלי תפקידים בחברת "האחים מור ביטחון בע"מ", הוארך ביום שני בשבוע על ידי השופטת איריס לושי–עבודי. מעצרה של מנהלת המשרד, קרין עטיאס (בן דוד) הוארך ביומיים בלבד, כהתחשבות בהימצאותה בהריון בסיכון.

העצורים מעורבים, על פי החשד, בהפצה ובקיזוז של חשבוניות מס פיקטיביות בהיקף של עשרות מיליוני שקלים ובעבירות על חוק איסור הלבנת הון בתחום שמירה וכוח אדם. הם נעצרו ביום שני השבוע לאחר חקירה סמויה ומסועפת של מחלקת חקירות מכס ומס ערך מוסף באר שבע והדרום בצוות חקירה מיוחד עם היחידה המרכזית במחוז שפלה של המשטרה, והובאו בפני שופטת בית משפט השלום ברחובות, לושי–עבודי. השופטת הורתה על הארכת מעצרם על מנת לאפשר את המשך החקירה לאחר תפיסת מסמכים ומחשבים ממשרדי החברה.

לפי בקשת המעצר, מחומר החקירה המצוי בידי היחידות החוקרות עולה חשד, כי העצורים, בהיותם מנהלים ובעלי תפקידים בחברת "האחים מור ביטחון בע"מ", יחד עם אחרים, ניהלו והפעילו עסק של שמירה על אתרי בנייה ועל בתי עסק. על מנת להקטין את תשלום המס שבו חייבת החברה, הם הציגו לכאורה מצג שווא בדוחות התקופתיים של החברה למע"מ, תוך שימוש בחשבוניות מס פיקטיביות במהלך מספר שנים.

בחיפוש שנערך בבתי החשודים נתפסו סכומי כסף הנאמדים במיליוני שקלים במזומן, וכן נתפסו רכבי פאר.

ממגנים את הבתים בעוטף עזה

משרד הבינוי והשיכון ועמיגור הודיעו על שלב נוסף במיגון בתי המגורים ביישובים שנמצאים בטווח הגראדים והקאסמים

במסגרת תכנית משרד הבינוי והשיכון למיגון בתי המגורים ביישובי עוטף עזה, וכהמשך להחלטת ממשלת ישראל מספר 5187 מ–28 באוקטובר 2012 על הרחבת התכנית ליישובים נוספים באזור, הודיעה חברת עמיגור ניהול נכסים בע"מ על האפשרויות העומדות לרשות התושבים.

כל האפשרויות המוצעות על ידי עמיגור מתייחסות לתושבי היישובים: רעים, מגן, עין הבשור, ישע, עמיעוז, מבטחים, יבול, אבשלום, תלמי–יוסף, דקל, תקומה, זמרת, כפר מימון, תושייה, שובה, שוקדה, גברעם ויכיני. מי מבין התושבים שבחר ב"מסלול פרטי" – בנייה עצמאית על ידי בעלי הדירה בהשתתפות כספית של המדינה באמצעות מענק שיוחד למטרה זו – התבקש להודיע בכתב על בחירתו עד 19 ביוני, יום רביעי (אתמול). התשלומים במסגרת המסלול הפרטי יבוצעו בכפוף לתעדוף ולשלבי התקצוב והביצוע.

בהודעתה, מסבה עמיגור את לב תושבי האזור למשמעות של אי–הודעה עד התאריך הנקוב: תושבים שלא הודיעו על בחירה במסלול הפרטי ייחשבו כמי שבחרו במסלול הציבורי, בביצוע ממשלתי. לאחר הבחירה, אין כל אפשרות לשנותה והיא מחייבת.

בעלי דירות ובהן מקלט או ממ"ד ששטחו קטן מחמישה מטרים רבועים, המאוכלסות במשפחות בנות שבע נפשות ומעלה ואינן כלולות בתכנית בעלי דירות ביישובים האמורים, וכן בעלי דירות שמשפחתם מונה תשע נפשות ויותר, ודירתם כוללת מקלט או ממ"ד ששטחו קטן משישה מ"ר נטו, כך שאינם זכאים להיכלל בתכנית, מתבקשים לפנות למינהלת היושבת בשדרות, לשם בדיקת זכאותם לממ"ד במסגרת החריגים שנקבעו לתכנית. עמיגור מדגישה, כי זכאות משפחות אלה להיכלל בתכנית צריכה להיבדק, וכל פנייה למינהלת תיבחן באופן פרטני.

התרגשות בבסיס

מחבקים את הניצולים

150 ניצולי שואה מיישובי עמק יזרעאל התארחו בבסיס רמת דוד של חיל האוויר

=מלווים בבני משפחה, בנים ונכדים, הגיעו 150 ניצולי שואה מכל רחבי עמק יזרעאל לבסיס חיל האוויר רמת דוד ביום רביעי, 12 ביוני, והיו אורחיו למספר שעות. המבקרים, בני 70 ויותר, שמעו סקירה של הפעילות בחיל והסברים על המטוסים מפי טייסים בטייסות השונות, וצפו בסרט המתעד את מטס חיל האוויר מעל אושוויץ, שהתקיים לפני מספר שנים.

מפקד חיל האוויר, אלוף אמיר אשל, בירך את המבקרים בסרטון שהוקרן להם: "אני גאה ונרגש לארח אתכם בבסיסי חיל האוויר". ליוסי יגר, תושב בית לחם הגלילית שליווה את אביו בסיור בבסיס, היה זה יום מיוחד: "זה אירוע מאוד מרגש עבור המשפחות. אבא שלי מאוד שמח לבוא, לקחת חלק ולהשתתף בחוויה המיוחדת הזו".

לסיור התלווה ראש המועצה האזורית עמק יזרעאל אייל בצר, שעבר עם המבקרים בין התחנות השונות ושמע מחוויותיהם של אנשי העמק, שילדיהם ונכדיהם משרתים כאנשי צוות אוויר. מירה נינבורג, תושבת תל עדשים וסבתא לאיש צוות אוויר, סיפרה על החוויה: "היה מאוד מכובד ומאוד מרגש. בעיניי, מפעל מאוד יפה. אני מאוד התרשמתי מחיל האוויר, זו גאווה גדולה מאוד בשבילנו והם היו מאוד נחמדים והסבירו לנו הכול. אני מקווה שנהיה חזקים ושלא תהיה עוד שואה".

ניצולי השואה בבסיס רמת דוד. צפו בסרט על מטס חיל האוויר מעל אושוויץ

האש התלקחה בגן, אין נפגעים

שריפה התלקחה בחדר השירותים של גן חובה במושב שדה יעקב. האירוע נגמר במהירות וללא נפגעים בזכות פינוי מהיר של ילדי הגן לגן אחר

יחידת הכיבוי של המועצה האזורית עמק יזרעאל, שהוקמה לאחרונה, עברה בהצלחה מרובה את מבחן האש הראשון: שריפה בגן חובה במושב שדה יעקב. האירוע נגמר במהירות וללא נפגעים.

האש החלה להתלקח באזור השירותים של הגן בשעות הבוקר ומסיבה לא ידועה. מיד כשחשו הגננות בעשן, הן מיהרו לפנות את כל ילדי הגן לגן סמוך והזעיקו עזרה. ראשונים הגיעו למקום רב"ש היישוב, מתניה קארו ושאול אלק, תושב היישוב ומפקד יחידת הכיבוי הטרייה שהוקמה במועצה.

אלק: "עם קבלת ההודעה, הגעתי למקום והתחלתי לבצע פעולות כיבוי ואוורור ראשוניות עם הציוד שברשות היחידה. לאחר זמן מה, הגיעו כוחות הכיבוי והשלימו את המלאכה". קב"ט המועצה האזורית עמק יזרעאל, משה אלקנה: "היוזמה להקים את יחידת הכיבוי ולרכוש ציוד מקצועי וחדיש הוכיחה את עצמה היטב היום. מפקד היחידה נכנס לגן מלא עשן ועשה את כל הפעילויות הנדרשות לכיבוי, תוך מספר דקות הכול נגמר ללא נפגעים".

לאירוע הגיעו גם כוחות כיבוי מעפולה וכוחות משטרה שפעלו בשיתוף במקום. מזכירת היישוב, יעל דגני, וצוות יישובי פעלו לעדכון ההורים: "ברגע שהגננות חשו באש הן מיהרו ללחוץ על לחצן המצוקה והוציאו את הילדים בצורה מסודרת. מבחינתנו, הן תפקדו לתפארת. לשמחתנו, האירוע התנהל בצורה מופתית: מפקד יחידת הכיבוי והרב"ש הגיעו עם ציוד באופן מידי, אחריהם הכיבוי והמשטרה והאירוע נגמר ללא נפגעים. כל התרגולים והמנגנונים לעתות כאלו עבדו מצוין מבחינתנו. כעת אנחנו, בשיתוף המועצה, מחפשים לילדים פתרון לימים הקרובים עד להשלמת עבודות שיקום הגן שלו נגרם נזק".

תוצאות השריפה בחדר השירותים. הגננת וצוות הגן פעלו בקור רוח ובשיקול דעת

נסיבות השריפה עדיין נחקרות על ידי מכבי האש. בימים הקרובים מבנה הגן ישופץ ובינתיים, במועצה האזורית מאתרים עבור הילדים חלופה מתאימה לימים הקרובים, עד סיום השיפוצים בגן. ביחידת הכיבוי של המועצה סיפרו השבוע, כי אימון של היחידה, המשותף גם לתחנת הכיבוי בעפולה, מתוכנן להתקיים: "האירוע הנוכחי מחדד את הצורך ביחידת כיבוי אזורית כמו זו שהקמנו", סיכמו השבוע במחלקת הביטחון של המועצה האזורית.

אייל בצר, ראש המועצה האזורית אמר בתום האירוע: "האירוע הסתיים, לשמחתנו, ללא נפגעים ובנזק מועט, הודות לתושייה של מפקד יחידת הכיבוי של המועצה, יחידה טרייה שהקמנו ונחיצותה הוכחה מעל לכל ספק, והן הודות לפעילותו של רב"ש היישוב. צוותי הכיבוי שהגיעו למקום התפעלו מהמהירות והמקצועיות שבה כובתה השריפה ומרמת הציוד של היחידה. תודה נוספת לגננת וצוות הגן שפעלו בקור רוח ובשיקול דעת לאורך כל האירוע".

מחנה קיץ עם אופי עסקי

ילדי חקלאים יציגו לקנ"ט תכנית אסטרטגית עסקית בנושא קידום חקלאות ההיי-טק בקייטנה של המרכז הישראלי לניהול

הקרן לביטוח נזקי טבע בחקלאות והמרכז הישראלי לניהול (המי"ל) ישתפו פעולה במחנה הקיץ הקרוב של "מנהיגות עסקית צעירה". החניכים יציגו בפני נציגי קנ"ט את האתגרים שבהם צריכים לעמוד החקלאים ויתבקשו להכין, במהלך המחנה שיימשך חמישה ימים, תכנית אסטרטגית עסקית בנושא קידום חקלאות ההיי–טק. קנ"ט תשתתף במימון של מחנה הקיץ לילדי חקלאים שיעברו את ראיון הקבלה הראשוני.

"מנהיגות עסקית צעירה" של המי"ל, ארגון ללא מטרות רווח, הוקם במטרה לעודד מצוינות, מנהיגות ואחריות חברתית בקרב בני נוער וצעירים בישראל. הארגון מעניק ידע, כלים והכרות עם עולם הניהול, היזמות והזדמנות לפתח את פוטנציאל המנהיגות בבני הנוער.

כמו כן, במסגרת הפעילות בארגון, המכשיר את בני הנוער להפוך למנהיגים עם אחריות חברתית ותפיסה אתית, מתנסים בני הנוער בפתרון בעיות עמן מתמודדות חברות מובילות במשק.

מחנה הקיץ יתקיים באכסניית נורדיה, בין התאריכים 21 עד 25 ביולי, באישור צה"ל, החברה להגנת הטבע ומשרד החינוך.

בית ספר "רעים" בשמשית מציג:

האופרה היזרעאלית של ילדי כיתות ד'

תלמידי כיתות ד' בבית הספר "רעים" בשמשית הציגו השבוע בפני הורים ואורחים את האופרה המקורית שעליה טרחו מתחילת השנה.

תלמידי כיתה ד'1 והמחנכת אורית חדד הציגו את האופרה "בומרנג של אהבה", סיפור שבמהלכו מגלים הגיבורים מהי חברות כנה ואמתית. תלמידי כיתה ד'2 הציגו את האופרה "שני קצוות שונים", שתיארה שני בתי ספר – "הצחוקייה" ו"הרצינייה" – המחפשים איזון בין הרצינות והצחוק. כיתה ד'3 העלתה את האופרה "מגש של כסף", סיפור על עני הלומד כי על מנת להרוויח כסף עליו לעבוד קשה.

"התלמידים מתכוננים מתחילת השנה ליום השיא הזה. הם בעצמם המציאו עלילה, כתבו שירים, הלחינו, מנגנים, שרים ואף יצרו את התפאורה", אמרה מנהלת בית הספר, חדווה אילת. על האופרה ניצחה לאה זית, שלמדה באנגליה לפני מספר שנים כיצד לקיים עם ילדים אופרה, ועשתה זאת בעזרת גילה שרון ומורי המוזיקה בבית הספר, ובסיוע המחנכות.

עשרות הורים נרגשים צפו בילדים הנרגשים שרים, מנגנים ומציגים את האופרה. זו השנה הרביעית שבה מתקיים בבית הספר מופע אופרה של כיתות ד' כחלק מניסוי, שבמרכזו יצירת קשרים הדוקים בין החינוך המוזיקלי ובין כלל נושאי הלימוד והפעילויות בבית הספר.

ילדי כיתה ד' באופרה שיצרו. מתכוננים מתחילת השנה ליום הזה

קיבלו מהמדינה רישיון להרוס

"חוק סילוק פולשים" מקנה לרשות מקרקעי ישראל כוח לעקור חקלאים מאדמתם, שעליה הם יושבים שנים רבות, כשחוזה החכירה שלהם מסתיים או מבוטל עקב שינוי ייעוד הקרקע. הערכה: הארכת תוקף החוק, השינויים והארכת המועד בהחלטה 1259 צפויים לעמוד בקרוב למבחן בג"צ

רו"ח בועז מקלר, עו"ד גיל קופליס

חוק מקרקעי ציבור (פינוי קרקע), תשמ"א–1981, הוא "חוק סילוק פולשים", מקנה לרשות מקרקעי ישראל (רמ"י) כוח רב וחריג בבואה לסלק חוכרים מקרקעותיהם. כוח זה נובע מן הסמכות שמעניק החוק לרשות המוסמכת להוציא צו סילוק פולש ביחס למקרקעין. הצו מחייב את התופס, גם אם ישב בקרקע לאורך שנים רבות, להתפנות מהשטח תוך 30 ימים, במקרה הרגיל, ממקרקעין שהוחכרו בתנאי נחלה (שהוחזקו עד שבע שנים) תוך 60 ימים ותוך 90 ימים משטח שהחזקתו התקיימה יותר משבע שנים.

בנוסף, למרות זכותו של התופס לפנות לבית המשפט בתוך התקופה שנקבעה לסילוק, הוכחת מקור זכותו מוטלת עליו, ואם לא עמד בו – יסולק.

השלכות חריגות ומרחיקות לכת

המשמעות המשפטית הנובעת מחוק סילוק פולשים אינה טריוויאלית והיא חריגה בנוף החקיקה הישראלית, שכן היא מקנה בידי הרשות כוח לעשיית דין עצמית. זאת בניגוד להליכי הפינוי המקובלים, המחייבים הגשת תביעה משפטית לצורך קבלת צו לפינוי פולש (למעט חריג נוסף, הקבוע בחוק המקרקעין, תשכ"ט–1969, המקנה אפשרות לעשיית דין עצמי במקרים מסוימים ובכפוף למספר תנאים).

כוונת המחוקק, בחוקקו את חוק סילוק פולשים, הייתה להקנות הגנה רבה יותר לשטחים הפתוחים הרבים השייכים למדינה ושאינם תפוסים בפועל. בשטחים אלו מתבצעות פלישות רבות ויש קושי רב בפיקוח על המתרחש בקרקעות אלו. בנוסף, ההליך של פינוי הקרקעות מסורבל ובלתי–יעיל, כפי שהסביר חבר הכנסת שלמה הלל את מטרות החוק בקריאה השנייה והשלישית בכנסת:

"הליך האורך, בדרך כלל, ככל פעולה משפטית, זמן ממושך. זה מכביד על רשויות המדינה וגורם לכך שאנשים יושבים על קרקע לא להם בצורה בלתי–חוקית וידי המדינה די מוגבלות – לא אומר קצרות מהושיע – בגלל הליכים משפטיים מסובכים".

ובהמשך: "החוק הזה אינו בא לנשל איש. החוק הזה בא למנוע תופעה של תפיסת מקרקעי ציבור בצורה לא–חוקית על ידי אנשים... המדינה זכאית וגם חייבת להגן ולשמור על הקרקעות המופקדות בידה".

לעניין סרבול ההליך, יש לציין את התיקון שהותקן בדין – הוספת פרק ט"ו–4 (תביעה לפינוי מושכר) לתקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד–1984, אשר נועד לייעל ולקצר את הליך הפינוי של שוכרים מסיגי גבול. חוק סילוק פולשים גרר ביקורת רבה ופורש בצורה מצרה על ידי בית המשפט. כך, לדוגמה, בתיק של מדינת ישראל נגד אליעזר בן שמחון: "יש לפרש באופן מצמצם ודווקני את היקף הסמכויות לעשיית דין עצמית שניתנו לרשות המוסמכת בחוק לסילוק פולשים".

ובהמשך: "חריגותו של ההסדר וסטייתו מעקרונות מקובלים של השיטה, המחייבת דרך כלל פתרון מחלוקות באמצעות בתי משפט, כאשר נטל הראיה מוטל על המוציא מחברו, מחייבות הפעלתו בזהירות מרבית, שלא על דרך שגרה, ובכפוף לקיום דווקני של התנאים המוקדמים לכך בחוק".

אולם, למרות פסיקת בתי המשפט, שקבעה כי יש להפעיל את החוק בצמצום, הורחב החוק עם תיקון מס' 1 (2005) אשר החיל אותו גם על מי שהיה בעל חוזה החזקה במקרקעין אשר פקע (אם תקופת ההחזקה לא עלתה על שבע שנים) וראה בו כפולש: "לעניין חוק זה, יראו תפיסה של מקרקעי ציבור שלא כדין, גם אם אותו אדם החזיק בהם לאחר מועד סיומו או פקיעתו של חוזה שהתיר את החזקתם, ובלבד שמשך תקופת ההחזקה מכוח חוזה לא עלתה על שבע שנים רצופות, ונשלחה הודעה לתופס מקרקעי הציבור, ולפיה הסתיים החוזה ואין כוונה להאריכו או שפקע החוזה, לפי העניין, וכי על התופס לפנות את מקרקעי הציבור".

בעלי חוזה חכירה לדורות כפולשים

תיקון מס' 3 לחוק (2011) הרחיב פעם נוספת את החוק והחילו גם על מי שהחזיק בקרקע כדין עשרות שנים, מכוח חוזה חכירה לדורות (או זכות לקבלת חוזה חכירה לדורות), ואשר שינוי ייעודם של המקרקעין הקנה זכות לרמ"י לדרוש את השבתם, בכפוף לתנאים להלן:

"(א1) (1) לעניין חוק זה, יראו תפיסה של מקרקעי ציבור שלא כדין, גם אם אותו אדם החזיק בהם לאחר מועד סיומו או פקיעתו של חוזה שהתיק את החזקתם, והתקיימו כל אלה:

ייעוד הקרקע שונה מייעוד חקלאי לייעוד של מגורים, תעשייה, מסחר או דרך, ואין לאותו אדם זכות להמשיך ולהחזיק בקרקע לאחר שנדרשה השבתה על ידי הרשות;

נשלחה הודעה לתופס ולפיה הסתיים החוזה עקב שינוי הייעוד ואין כוונה להאריכו וכי על התופס לפנות את מקרקעי הציבור;

לתופס הוצע פיצוי מלא בהתאם להחלטה בתוקף של מועצת מקרקעי ישראל כמשמעותה בחוק רשות מקרקעי ישראל, התש"ך–1960, הנוגעת לפיצוי בשל קרקע ששינתה את ייעודה החקלאי לאחד הייעודים המנויים בפסקת משנה (א)".

לפי דברי ההסבר לחוק: "כיום, קיים מחסור בכלים משמעותיים לאכיפת התנאים הקבועים בחוזי החכירה ולהוצאתם של חוכרים שתם חוזה החכירה שלהם מן הקרקע. פעמים רבות נדרש המינהל להתדיינויות ממושכות בבתי המשפט, בעוד מפרי החוזה מחזיקים במקרקעין ואף לעתים קרובות משתמשים במקרקעין לשם הפקת רווחים, כל זאת בניגוד לדין".

לפיכך, הוחלט לתקן את חוק סילוק פולשים ולקבוע, כי יתאפשר להפעיל את הכלים הקבועים בחוק גם כלפי חוכרים שחוזה החכירה שלהם בא לסיומו, בלא הגבלה התלויה במשך הזמן שבו החזיקו במקרקעין. סילוק ה"פולשים" לא יוגבל רק למקרים שבהם נסתיימה תקופת החכירה, אלא גם למקרים שבהם רמ"י הודיעה על ביטול החוזה עקב שינוי ייעוד הקרקע.

כך נוצר מצב שבו המדינה, באמצעות רמ"י, יכולה לפנות כל אדם אשר חוזה החכירה שלו הסתיים ממקרקעיו, ללא צו שיפוטי וללא התחשבות במשך הזמן שבו החזיק בקרקע. במילים אחרות – על פי החוק הדרקוני והרחבותיו, חקלאים היושבים בקרקע כדת וכדין, במשך שנים רבות, יכולים להיפגע בהינף יד ולהיעקר מאדמתם, תוך פגיעה קשה בזכותם הקניינית בקרקע.

למרות הפגיעה הקשה בזכות היסוד של החקלאים, "נקודת האור" היחידה בהרחבת החוק היא הגבלת תוקפו של התיקון בזמן, דבר שאף מרמז על הסתייגות מסוימת שהייתה למחוקק מהחלת החוק הקיצוני באופן קבוע: "הוראות פסקה (1) יחולו עד יום י"ח בטבת התשע"ג (31 בדצמבר 2012); שר האוצר ושר הבינוי והשיכון רשאים, באישור ועדת הכספים של הכנסת, לקבוע, בצו, כי תחולתו של הסעיף האמור תהיה לתקופות נוספות שלא יעלו על שנתיים כל אחת, ואולם לא יקבעו כאמור יותר מפעמיים".

כלומר, על פי הסעיף לעיל, הרחבת החוק הוגבלה בזמן, עד סוף שנת 2012. בנוסף, ניתנה סמכות להארכת תחולת התיקון החקיקתי לשתי תקופות הארכה, מכוח צו של שר האוצר ושר הבינוי והשיכון ובכפוף לאישור ועדת כספים.

עם תום תוקפו של החוק, לא יוכל רמ"י להפעיל על בעלי זכויות בנחלות ואגודות חקלאיות המחזיקים באדמות חקלאיות את חוק סילוק פולשים. בכך, תבוא לקצה סמכות הרשות לפגיעה בלתי–חוקתית, אשר הקנתה לרמ"י זכות להתייחס למחזיקים בקרקע חקלאית, במשך שנים, כפולשים ולסלקם ללא הליך שיפוטי.

תיקון "חוק סילוק פולשים"

במסגרת תכנית הדיור הממשלתי, מוצע "לתקן את חוק מקרקעי ציבור (פינוי קרקע, תשמ"א–1981, כמפורט להלן:

להאריך את תוקף סעיף 4א(א1)(2), וזאת עד ליום 31.12.2014.

לשנות את סעיף 4א(א1) כך שאחרי 'מסחר' יבוא 'מתקן תשתית'".

הדברים שצורפו להצעת החוק מסבירים, כי המלצה על הארכת הוראת השעה (סעיף 1 לעיל) נכתבה בדוח הצוות להתמודדות עם פלישות למקרקעי ציבור שהוקם בהחלטת היועץ המשפטי לממשלה, ב–19 בינואר 2012. התיקון הוא שינוי תקופת התחולה המקורית עד 31 בדצמבר 2014, ובנוסף יותרו סמכויות הארכה של שתי תקופות נוספות, בנות שנתיים כל אחת.

פירושו של דבר הוא, כי אם החלטת ועדת השרים תשתכלל לחקיקה ראשית של הכנסת, תוארך הסמכות לנקוט בצעדים מנהליים להשבת קרקע נגד חוכרים בתנאי נחלה, מכוח חוק סילוק פולשים עד שיתקיים עד 31 בדצמבר 2018.

לעניין זה יש לציין, כי מאחר שחוק סילוק פולשים פקע, כאמור לעיל, ביום 31.12.2012 (ולכל המאוחר, ב–5 במאי 2013, מכוח ההארכה האוטומטית הקבועה בסעיף 38 לחוק יסוד הכנסת), בכל מקרה של הארכתו, בין על ידי שינוי החוק כמוצע על ידי ועדת השרים ובין על ידי צו להארכת תוקף החוק (ע"פ נוסח החוק המקורי) תהיה ההארכה בעלת השלכה רטרואקטיבית פוגענית.

לגבי התיקון השני (סעיף 2 לעיל) נכתב בדברי ההסבר, כי לצורך יישום וביצוע פרויקטים נדרשת השבת קרקע גם כאשר הקרקע שינתה את ייעודה למתקני תשתית.

במקביל וכהשלמה להארכת תוקף חוק סילוק פולשים אושרה בישיבת מועצת מקרקעי ישראל ב–3 ביוני השנה ההצעה לשינוי ולהארכת תוקף החלטה 1259, "הפסקת חכירה בקרקע חקלאית שייעודה שונה למטרת מגורים ותעסוקה" לשנתיים ממועד אישורה של ההחלטה החדשה.

להערכתנו, הן הארכת התוקף של חוק סילוק פולשים והן השינויים והארכת המועד בהחלטת מועצת מקרקעי ישראל 1259 צפויים לעמוד בקרוב למבחן בג"צ, בשל אי תקינותם או בשל הסתירה בינם ובין הוראות חוזה החכירה לדורות.

הריסת מבנה. חבר הכנסת שלמה הלל הסביר: "החוק הזה אינו בא לנשל איש"

צילום: אלי דסה

כתובת לשאלותיכם
efrat@hakikat.co.il

הגיבורה שלהם

משפחה מרגישה שהיא טובעת בחובות ואינה מצליחה להרים את הראש מעל המים. לפתע, הבת הצעירה, אשת חיל של ממש, מופיעה פתאום ומצילה. מה הפלא שההורים מבטיחים לה להיות דור ההמשך במשק?

מערבולת. "עמדנו לטבוע. הרגשתי שרק עמירה מחזיקה לי את הראש מחוץ למים"

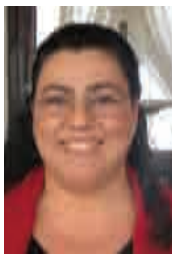

כידוע, החוק מאפשר לכל בעל נחלה במושב להעביר זכויות בנחלה רק לאחד מהילדים, וכך נקל־עים אחים רבים לסכסוכים קשים, לאחר שנודעת להם החלטת ההורים על זהות היורש. הפעם החלטתי לה־ביא את סיפוריהן של שתי משפחות שפגשתי לאחרו־נה, אשר נקלעו לקשיים כלכליים ועמדו בפני מצוקה דומה. באחת – פעלו ההורים נכון ובזמן – הריב נמנע, ואילו במשפחה השנייה התנה־לות אטית והססנית גרמה למלחמת אחים קשה. בשני המקרים, באורח יוצא דופן, הבנות לקחו אחריות על משק ההורים.

מבוגר אחראי

משפחת גל מחבל לכיש הסתבכה וצנחה לתוך סחרחרת של חובות והפסדים. "הימורים חקל־איים" שלא צלחו והשקעות שלא הניבו רווח הו־בילו אותם לספה של מכירת הנחלה. בתם הצעי־רה, עמירה – יזמת בנשמתה, החליטה להיאבק ברוע הגזירה, ולא לוותר על המשק. היא פתחה עסק תיירותי בשטח הנחלה תוך השקעה כספית ניכרת, ותוך שנתיים הצליחה לעלות על נתיב הצלחה ולהחזיר את כל החובות של הוריה.

האב סיכם כך את התקופה הקשה: "עמדנו לט־בוע. הרגשתי שרק עמירה מחזיקה לי את הראש מחוץ למים, ומושכת ומושכת... היא המושיעה שלי". "באותן שנים, עמירה הייתה המבוגרת האחראית במשפחה", סיימה האם.

חלפו מספר שנים, שבהן ה"מושיעה" המשי־כה להשקיע כסף ועבודה במשק, החצר מטופחת להפליא והעסק משגשג. אחות אחת חיה עדיין בבית ההורים, ואח נוסף עבר לעיר הסמוכה. כל המשפחה הייתה אסירת תודה לעמירה, כולל האחים שהעריכו את ההשקעה הרבה.

להורים היה ברור שעמירה תקבל את המשק בירושה לאחר שהשקיעה בו שנים וממון, אבל מעולם לא דובר על כך בבית. כשהגיעה עם דרישה להבטחה משפטית להעברת המשק על שמה לפני שתתחיל לבנות בית חדש בנחלה, התחילו החריקות.

ההורים נתנו לעמירה את הבטחתם למסירת המשק, ללא ידיעת שאר האחים, וסיכמו אתה בעל פה שתבנה בכספה בית נוסף בהרחבת המו־שב. דמי השכירות מהבית בהרחבה ייתנו להם הכנסה עד סוף חייהם, ואחרי מותם יחולק הבית בין שני האחים הנותרים.

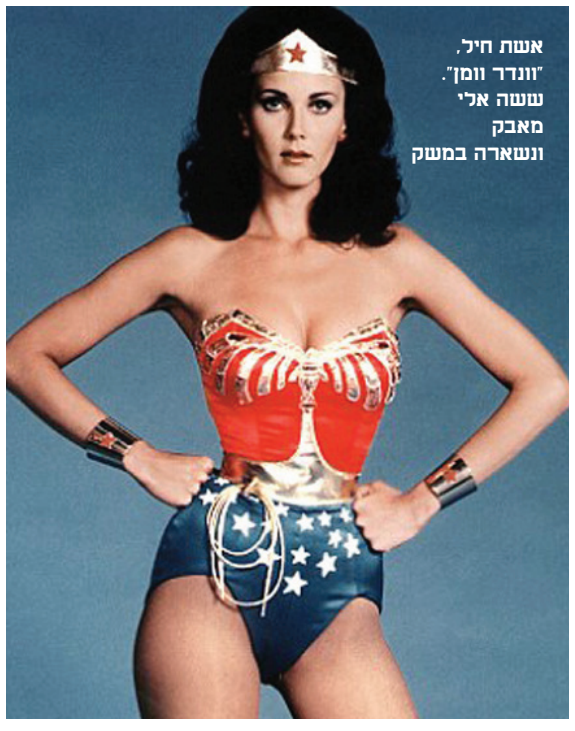

אשת חיל. "וונדר וומן". ששה אלי מאבק ונשארה במשק

עמירה הסכימה, הפכה את המשק לאחוזה ירוקה ומטופחת, חפרה ברי־כת שחייה בחצר, הקימה פינת מתקני שעשועים לילדים, בנתה בית גדול וחדש... ובבית ההורים הישן שעומד בקצה הגינה.... האחים כועסים, הם חושבים שעמירה מרגישה שהמשק כבר שלה ומתנהגת בו מנהג בעלים. ההגבלות נוספו מדי יום: אסור לאף אחד להיכנס לבריכה בלי רשותה, אין להתקרב אל המשרד, לא מקובל עליה שישחקו כדורגל על הדשא וכולי.

"אני מרגישה כמו בצימר, לא כמו בבית", מתארת האם, האח הגדול זועם על ההשתלטות על נחלת הוריו, ובלב כולם מתחילה לקנן תחושה שעמירה ובעלה תכננו היטב את כל המהל־כים, כבר בשנות המשבר הכלכלי של ההורים, לקראת ה"השתלטות". השיא הגיע כשהאחות, שלא מדברת עם עמירה לאחרונה, החליטה שלא להזמין אותה לברית המילה של בנה.

צעד ראשון - בוחן מציאות

כשהגיעו אליי, ביקשתי מעמירה להכין "בוחן מציאות", שמראה במספרים את ההשקעה שהכ־ניסה למשק – כסף, עבודה, זמן. לתדהמתה ולהפתעת כולם, היה זה סכום גבוה פי שניים מהסכום שהיא שיערה שהשקיעה. בעצם, הכסף שהשקיעה במשק (ללא עלות בניית ביתה) וה־השקעה הכספית בבניית הבית בהרחבה להורים – גדולים משווי משק במושב.

שאלתי את ההורים: אלמלא עמירה, האם הם עדיין היו בעלים במשק? הם השיבו בשלילה. בלעדיה, המשק היה נמכר. מניסיוני, התחושה הקשה והחשדנות היו נמנעים אילו רק הכול היה פתוח ומוסבר לכולם מההתחלה. אילו רק הציגו ההורים את מצוקתם והבהירו שמשום שעמירה הייתה היחידה שנרתמה להצלת המשק, היא גם תקבל אותו בהמשך. גם אם האחים לא היו שמ־חים על הפתרון, ודאי היו מקבלים אותו כמוצא אחרון, ולא היו עולים חשדות ועוינות. הם הרי מעולם לא התעניינו במצוקת ההורים ולא הצי־עו עזרה...

אולי עדיין ניתן ליישר את ההדורים, ובעזרת השוואות, מספרים ושיתוף רגשות להרגיע את הרוחות ולהשלים, אבל ללא ספק המלאכה קשה.

אפשר גם אחרת

משפחה נוספת ממושב בגליל פנתה אלי לפני כשבועיים כדי להסדיר משפטית מצוקה דומה.

ההורים נקלעו לחובות גדולים (סיפור דומה, בחירות לא נכונות, החקלאות שלא מאירה פנים לעוסקים בה) ולא רוצים לסיים את חייהם בלחץ מתמיד. הם קיימו שיחה עם בנם ועם בתם ופרשו בפניהם בגילוי לב את הבעיה. מי מהם שמוכן להתמודד עם החובות והמשק – מוזמן לקחת בעלות ואחריות, ובתנאי שימשיך לדאוג להורים עד סוף חייהם.

הבן, שכבר מזמן התרחק מהמושב ואינו מע־וניין במשק, לא רצה (וגם לא היה יכול מבחינה כלכלית) לקחת על עצמו את המשא. הבת, לעו־מתו – ששה אלי מאבק ונשארה במשק, כשהו־בטח לה שלאחר מות ההורים כל הזכויות במשק יעברו לרשותה.

הבן חווה אכזבה ותסכול. הוא היה צריך לקבל את העובדה שאחותו תירש את המשק, עם לקי־חת חובות המשק והאחריות על רווחת ההורים על עצמה. היה לו קשה לוותר על החלום, שמקנן כנראה בנפשו של כל מושבניק – להיות בעל נחלה. אבל הוא הבין שאין לו יכולת כלכלית לעשות זאת, ואלמלא אחותו תיקח את הנטל על עצמה – ייתכן שההורים יאבדו את המשק ואת יכולתם להזדקן בו בנחת.

לאחר שהנושא לובן והאח הבין שזו הבחירה באפשרות שמיטיבה עם הוריו, הגענו בקלות לניסוח הסכם ברור וסופי.

לסיכום - דברו!

כל סיטואציה שבה יש בחירה של בן אחד, או בת אחת, בלבד כממשיכי דרך עלולה לגרום מתח כעס וקנאה. אך אם הקלפים גלויים מראש והכול ידוע, כאשר ההצעה לקבל את חבילת החוב והירושה מונחת להכרעה בפני כולם באופן שוויוני, לא ייווצרו האשמות בתככים ובמזימות, וההחשוב מכל – אחדות המשפחה תישמר.

הכותבת, עורכת דין ונוטריון משנת 2000, עוסקת ביצירת הסדרים משפחתיים בנחלות במושבים.

בסימן שאלה

עו"ד איילת רייך-מיכאלי

כתובת לשאלותיכם
dror.maariv@gmail.com

ועדת ביקורת - זה הכרחי?

האם כל אגודה חייבת לבחור ועדת ביקורת? מי יהיה חבר בה? מה החוק דורש כשמעסיקים עובד חדש: חתימה על הסכם עבודה או הפרשת כסף לקרן השתלמות ולביטוח פנסיוני? מותר לדרוש ממנו "תעודת יושר"?

האם חובה לבחור ועדת ביקורת לאגודה? מה תפקידיה ומי יכול לכהן בוועדה?

פקודת האגודות השיתופיות אינה מחייבת אגודה שיתופיות לבחור ועדת ביקורת. יחד עם זאת, רובן המוחלט של האגודות כוללות בתקנונן הוראות המתייחסות לקיום ועדת ביקורת. נכון להיום, טרם הותקנו תקנות מיוחדות בעניין דרכי בחירתה של ועדת הביקורת ואופן פעילותה. בהיעדר תקנות, הוצאו הנחיות מטעם רשם האגודות השיתופיות, אך הן אינן מחייבות. בהנחיות נקבע, כי תפקיד הוועדה לבקר את עסקי האגודה ואת רשויותיה במשך השנה ובאופן שוטף.

ועדת הביקורת עצמה היא אחת מרשויות האגודה, נבחרת ישירות על ידי האסיפה הכללית, כפופה רק למרותה ועצמאית בעבודתה. בהתאם להנחיות, האנשים הבאים כשירים לחברות בוועדת הביקורת: חבר אגודה; מי שאינו חבר ברשות של האגודה או באחת מוועדותיה; מי שאינו כחבר בוועדת קלפי; מי שאין לו זכות חתימה בשם האגודה; מי שאינו נמצא בכל תפקיד ביצועי, מנהלי, כספי או חשבונאי בכל תחום מתחומי פעילות האגודה וחבריה, הן בתוך האגודה והן מחוצה לה; מי שחלות עליו עילות לפסילה לכהונה בוועד לפי תקנות רשויות האגודה.

קרובי משפחה מדרגה ראשונה לא יכהנו יחד בוועדת הביקורת, זולת אחד מהם שיישאר לכהן בוועדה לאחר שהשאר התפטרו מרצונם. אם לא התפטרו מרצונם, תוך 14 יום מיום בחירת הוועדה יחדלו לכהן מי שקיבלו את מספר הקולות הנמוך ביותר מבין הנבחרים. לא יכהנו בוועדת הביקורת חברים שהם קרובי משפחה מדרגה ראשונה לחברים שנבחרו לוועד האגודה, זולת אם יישאר לכהן אחד מהם לאחר שהשאר התפטרו מרצונם. לא התפטרו השאר מרצונם תוך 14 יום מיום בחירת הרשויות, יחדל לכהן מי שנבחר לוועדת הביקורת. אם נערכו הבחירות לשתי הרשויות (ועד וועדת ביקורת) במועדים שונים, יישאר לכהן אותו קרוב משפחה שנבחר במועד המוקדם יותר, זולת אם בחר להתפטר מתפקידו מרצונו הוא. חבר לא יוכל להגיש מועמדותו באותה עת לוועד ולוועדת הביקורת.

כמו כן, נכתב בהנחיות הרשם, כי אלו הסגולות המומלצות לחברות בוועדת ביקורת, גבר או אישה: מכיר ומתמצא בהוראות סעיפי תקנון האגודה; מכיר ומתמצא בהוראות סעיפי הפקודה, התקנות והצווים שהותקנו על פי הפקודה; בקיא בהוראות החוק האחרות, שיש להן השלכה על עבודת האגודה; בקיא, פחות או יותר, בסוגיות משפטיות; יש לו מושגים ראשוניים בהנהלת חשבונות; בעל כושר טיפול בבעיות אנוש ופתרון בעיות סבוכות.

מדי פעם, אנו קולטים במושב עובדים לעבודה. לאחרונה, התעוררו אצלנו מספר שאלות: האם חייבים לחתום על הסכם עבודה עם עובד? האם אפשר לקבוע לעובד תקופת ניסיון? האם יש חובה להפריש לעובד לקרן השתלמות ולביטוח פנסיוני? האם ניתן לדרוש "תעודת יושר" ממועמדים לעבודה?

ככלל, אין חובה בדין לערוך הסכם עבודה עם עובד. לעומת זאת, קיימת חובה בדין ליתן לעובד הודעה על תנאי העבודה כמפורט בטופס הודעה לעובד המצורף, בתוך 30 ימים ממועד העסקתו. עם זאת, אני ממליצה כי ייחתמו הסכמים עם העובדים, שכן הסכמי העבודה מסדירים בהסכמה עניינים רבים נוספים, מלבד תנאי ההעסקה, כגון התחייבויות שונות של העובד, זכויות המעביד לשנות תנאים בהעסקתו של העובד וכו'.

אין מניעה, כי החודשים הראשונים לתקופת עבודת העובד יהיו תקופת ניסיון, וכשייחתם הסכם עם העובד יש לציין זאת בהסכם. פיטורין של עובד בתקופת הניסיון מחייבים עריכת שימוע.

על פי החוק, אין חובה להפריש כסף לקרן השתלמות לעובד במגזר הפרטי, שכן זו הטבה לעובד שנובעת מהסכם. לעומת זאת, חייבים להפריש כסף לביטוח פנסיוני לעובד, בהתאם לצו ההרחבה לביטוח פנסיוני במשק, שחל על כל עובד שאין לו הסדר פנסיוני מיטיב.

שיעורי ההפרשות לפנסיה, נכון לשנת 2013, הם 5% על חשבון המעביד ו-5% על חשבון העובד, וכן יש להפריש 5% בגין הפרשות המעביד לפיצויי פיטורים. על פי הוראות הצו, עובד שהחל עבודתו לאחר תחילת 2008 זכאי להפרשות אלה לאחר שלושה חודשי עבודה או בתום שנת המס (לפי המוקדם מביניהם), רטרואקטיבית ליום תחילת עבודתו אצל המעביד. בהתאם לצו, הביטוח הפנסיוני יהיה בפנסיה מקיפה, לרבות קופת גמל לקצבה ובלבד שיכלול גם כיסויים למקרה מוות ונכות (באותה קופה או בקופה אחרת).

בעבר, מעסיקים נהגו לדרוש ממועמדים פוטנציאליים לעבודה להציג את תדפיס המרשם הפלילי שלהם ("תעודת יושר"), אולם כיום, דרישה כזו מצד מעסיק פרטי, לא רק שאינה מותרת, אלא מהווה עבירה פלילית.

הכותבת, ממשרד עורכי דין וגישור "איילת רייך", עוסקת באגודות שיתופיות, בתחום המסחרי-חקלאי ובליטיגציה.

המידע כללי בלבד ואינו חוות דעת או ייעוץ מוסמכים.

אם החיטה

דגנית רם

machita106@gmail.com

לא דיברנו עוד על ילדים...

כשהבכור שלי נולד הבנתי שכדי לגדל ילד צריך יותר מאשר אמבטיה פעם בשבוע, עצם לעיסה וזריקת מקלות למרחק, מיומנויות הנחוצות לטיפוח כלב המשפחה. שכנתי החרדית הרגיעה אותי: "הדבר הכי חשוב זה לשטוף לו כל יום את החדר". "אני עומדת להיות חרא של אימא", חשבתי

התכנית הקדם-לידתית-אימהית שלי הייתה, מתברר, בדיונית: אני לא אתן לצאצא שיגיח ממני לשנות את חיי. כלומר, ברור שאשן פחות ואדאג יותר, אבל אני לא אתן למגבלות האלו לשנות לי את האג'נדה. מה הייתה האג'נדה, אתם שואלים? אין לי ממש תשובה... זה היה די מזמן, אולי שכחתי אותה, מה שברור זה שחוסר ההבנה שלי לגבי האופן שבו החיים שלי הולכים להשתנות הרקיע שחקים ושבר שיאי תמימות.

חטפתי אחת מהסטירות הראשונות כשהייתי מאושפזת עדיין במחלקת נשים, לאחר הלידה. שכבתי לי שם כולי דוויה, קרועה ותפורה וחשתי חסרת אונים מול העתיד החדש הצפוי לי. עד אותו יום, התמונות המשפחתיות על המקרר בבית היו עם הגור הכלבי שלנו "בוקסי" ופתאום, ההבנה שהגור האנושי ששוכב באותו זמן בעריסתו בחדר התינוקות ידרוש ממני מיומנויות משוכללות יותר מאמבטיה פעם בשבוע, עצם לעיסה וזריקת מקלות למרחק, הכתה בי חזק.

במיטה על ידי שכבה אישה חרדית, בערך בת גילי, אבל ברור שאצלה זאת לא הייתה הלידה הראשונה והחלטתי לשתף אותה בנוגע לחוסר האונים שחשתי מול גידול הגור האנושי שהגיח מרחמי.

"אין לך מה לדאוג", היא הרגיעה אותי, "הדבר הכי חשוב זה לשטוף לו כל יום את החדר".

"כל יום?" שאלתי.

"ספונג'ה", היא ענתה נחרצות, "כל יום".

מפקדת הכימיקלים שיצאה משליטה בעקבות ההיריון והלידה הפציצה אותי במטח הורמונים, שגרמו לי לרצות ליילל בלי סוף ועיניי התמלאו דמעות. "אני עומדת להיות חרא של אימא", חשבתי לעצמי.

אני באמת לא זוכרת כמה זמן שטפתי את החדר של הבכור שלי, אבל אני די בטוחה שלא לאורך זמן. גם בדברים שאני אוהבת לעשות יכולת ההתמדה שלי לוקה בחסר, על אחת כמה וכמה במשימות שאני שונאת. מה שכן, אני יודעת שהחדר שלו היה נקי יותר משל שני אחיו שנולדו אחריו, אבל באיזו שהיא נקודה, לא הייתי יותר לחוצה בעניין הניקיון.

ברגע שההורמונים נרגעו באופן יחסי (כלומר, היה לי עדיין רצון לנגוח איזה שור, לצרוח ולבכות מכל שטות, אבל "רק" למשך מספר ימים בכל חודש...) הבנתי שהורות זה הרבה יותר מחדר מבהיק ונטול קרדית אבק, הבנתי שהדבר החשוב ביותר בהורות הוא (טוב, עכשיו תעשו אתנחתה ושאלו את עצמכם מה המילה שחשבתם שתהיה כתובה כאן. היא תייצג עבורכם את מהות ההורות עבורכם) מבחינתי, היא המילה המורכבת הזאת, נו, אהבה.

ייתכן שידעתי דבר או שניים על אהבה לפני שהבכור שלי נולד. בכל זאת, אהבתי את הוריי, את אחיי, את החברים שלי, את אלוהיי ובעיקר את החקלאי שלי, אבל בכל זאת, הרגשות האלו החווירו לעומת גל הרגשות האוהב והדביק שחשתי כלפי צאצאי הבכור.

האימהות הפכה אותי להיות למה שרציתי להימנע ולברוח ממנו, קלישאתית ובנאלית בדיוק כמו מיליארדי אימהות לפניי. לא הייתי יוצאת דופן, לא הייתי מיוחדת, הייתי בדיוק כמותן, גם אני הרגשתי איך הלב שלי עולה על גדותיו, וגם אני האמנתי שהוצאתי מבין חלציי את נצר הבריאה המושלם שלא נראה כמותו עד היום.

תמימותן הבלתי-נסבלת של אימהות טירוניות וצעירות שלעגתי להן בסתר לבי לפני שילדתי דבקה בי. ויותר מכך, אהבתי את התחושה הזאת, שהפכתי להיות אחת מהמון, זה היה שיעור נהדר בצניעות ובענווה.

בכל מקרה, הבנתי שיש מישהו שאני מוכנה לשים את הצרכים שלו לפני שלי. ובצרכים אני מתכוונת גם לצרכים ממש. את לא ממש יכולה להתנחל בשירותים עם העיתון ולפתור תשבצים ו"שחור ופתור" (או, "שחור וטחור", כמו שאני קוראת להתמכרות הזאת) כמו שנהגת לעשות כבר 20 שנים. שלא לדבר על מקלחת הגונה.

חוקי מרפי (ג'וניור) קובעים, שברגע שכף רגלך תעבור את מפתן המקלחת לקוויקי רטוב הוא יתעורר צורח, ולא ממש אכפת לו שאת מזיעה או מסריחה משפע פליטות החלב שלו. כל החינוך לסדר ולארגון שהוריי ניסו להקנות לי, כל המשמעת הצבאית שניסתה ללמד אותי לעמוד בזמנים, כל תאריכי ההגשה הסופיים לעבודות באוניברסיטה שהיו כחרב מעל ראשי, כל אלו התבררו כניסיונות אילוף עלובים וחסרי יעילות לעומת יצור אחד קטנטן, שהעביר אותי מחנה אימונים קשוח במיוחד ולימד אותי איך לתזמן מקלחת ב-30 שניות.

עושה ספונג'ה. החדר שלו היה נקי יותר משל שני אחיו הקטנים

אהוד יונאי. מעולם לא ראה את עצמו כאמריקני

30 שנות שהות בארצות הברית כעיתונאי, הרחק מן הבית בכפר חסידים, לא השכיחו מאהוד יונאי, שעל כתבתו התבסס הלהיט "אהבה בשחקים", את אהבת האדמה והארץ. הרצון להקים בית עם בת השכנים, שוש לבית משפחת עמר, החזירה אותו לכאן, אל החקלאות שהכיר מילדותו ומבית הספר כדורי, ואל "הגידול הרומנטי האחרון", כפי שנקראו הזיתים בפיו

אהבה בכרמים

מירי דג

צילומים: מאלבום המשפחה

תחילתו של הסיפור שלנו בחלום של חסידים. הימים הם ימי העלייה הרביעית, ובפולין מתרקם חלום של יהודים חסידים לגאול וליישב אדמות בארץ ישראל. הרעיון עצמו היה מהפכני ויוצא דופן, מכיוון שעד אז הייתה התנגדות של החסידות לציונות ומה עוד, שלא היו ביניהם חקלאים – הם היו בני המעמד הבינוני, שעיסוקם היה מסחר ותעשייה, ללא כל קשר לעבודת אדמה.

ב–1924 נרתמו להגשמת החלום שני אדמו"רים: רבי יחזקאל טאוב מיבלונה (כ"ט בתשרי תרנ"ו, 1895 – י"ג באייר תשמ"ו, 1986) שייסד עבור חסידיו את חברת "נחלת יעקב", ורבי ישראל אלעזר הופשטיין מקוזניץ' (תרנ"ח, 1898 – תשכ"ו, 1966), שייסד עבור חסידיו את חברת "עבודת ישראל". הם קנו בכספי החסידים ובתיווכו של יהושע חנקין וחברת הכשרת היישוב 30 אלף דונם אדמה והתיישבו על חרבג' (כיום כפר חסידים), על חרתיה (כיום שער העמקים) ועל גבעות שיח' אבריק (כיום משק זייד).

המתיישבים קיבלו על עצמם את ניהול ואחזקת האדמות עד לבוא שאר החסידים לארץ. עם הרבי מיבלונה הגיעו כמאה משפחות וכ–500 נוספות התכוננו להגיע מאוחר יותר. עם הרבי עלתה גם אראלה, אחייניתו בת התשע, והם התיישבו בתחילה בשייח' אברק עד שעברו לשטח שנקרא לימים כפר חסידים.

סיפור ההתיישבות החסידית עורר התלהבות רבה בקרב היישוב הציוני. זו הייתה הפעם הראשונה שחסידים, זקניהם הארוכים וטליתותיהם מתבדרים ברוח, כמראה החרדים בימינו, יצאו לעבוד בשדות.

אולם ההתיישבות נתקלה בקשיים רבים. המלריה הפילה חללים רבים ועקב חוסר בידע ובניסיון חקלאיים התושבים הגיעו עד חרפת רעב. ב–26' החליטה קרן קיימת לישראל על איחוד שלוש נקודות ההתיישבות לאחת, וכך הוקם היישוב "כפר חסידים". במהלך השנים, השתנתה אוכלוסיית היישוב וכיום תושבי הכפר הם בעיקר דתיים לאומיים וחילוניים.

"אבו יוד" שומר הכפר

מרדכי יונאי הגיע לארץ בגיל 16 ובתחילה, עבד כחלוץ באזור תל אביב ופתח

תקווה. בחיפושיו אחר עבודה הגיע לכפר חסידים, לבנות את הרפתות ביישוב, והתאהב בראלה, אחייניתו של הרבי מיבלונה. למרות שמרדכי היה חלוץ חילוני, נתן להם האדמו"ר את ברכתו וגם חלקה במרכז הכפר. מרדכי הפך לשומר הכפר ובתפקידו החדש הוא קשר קשרים חמים וקרובים עם הבדווים באזור וזוכה מהם לכינוי: לאחר לידת בנו אהוד ב–1940 הוא נקרא "אבו יוד" (אביו של אהוד).

אהוד למד בבית הספר היסודי המשותף לדתיים ולחילוניים בכפר. בבגרותו למד ביגור, בנשר ואחר כך בתיכון כדורי. בצבא התחיל בקורס חבלנים, אבל עזב לטובת תפקיד חקלאי – הדרכת בקר בצבא, ואף כתב את הנוהל הצה"לי הראשון לגידול בקר. כשהוא משתחרר מהצבא הוא מחליט ללמוד ולקבל תעודת בגרות (בכדורי לא הגישו לבגרות באותה תקופה) ומכיוון שגם לאמו אראלה לא הייתה תעודה כזאת, הם מחליטים להירשם יחדיו ללימודים אקסטרניים, נוסעים מדי יום ללמוד בחיפה ומשיגים באותו זמן את תעודת הבגרות.

מצויד בתעודה ובתעוזה, אהוד מחליט לנסוע לקליפורניה, ארצות הברית, ושם לומד לתואר ראשון בכימיה ולתואר שני במדעי המדינה באוניברסיטאות פולרטון ו–UCLA. במקביל, בארץ, אראלה מסיימת תואר ראשון ושני בעבודה סוציאלית ומקימה את מחלקת הרווחה במועצה האזורית זבולון.

במהלך השנים הסטודנטיאליות שלו, אהוד מעורב באגודות הסטודנטים וכותב גם לירחון הסטודנטים היהודיים. לאחר לימודיו הוא הופך לעיתונאי, כותב עבור מספר עיתונים ומגזינים ומגיע לעמדה בכירה בעיתון California magazine.

מעמדו מאפשר לו לבחור נושאים שמעניינים אותו וכך, לאחר תחקיר עיתונאי רציני ויסודי (שתי תכונות שמאפיינות את עשייתו לאורך כל חייו), הוא חושף את כיסי אש"פ בלוס אנג'לס ואף הופך להיות מטרה לאיומים שלהם.

האזרחות הישראלית שלו והנושאים שבהם בחר לעסוק בעבודתו העיתונאית גרמו לאנשים סביבו לא פעם לטעות בו ולחשוב שהוא איש מוסד...

מכה קשה למשפחה

בזמן מלחמת יום הכיפורים מקבל אהוד טלפון נורא מהארץ. יוסי, אחיו הצעיר, קצין מצטיין בצנחנים, נפל בקרבות אום בותנא ברמת הגולן. אהוד מנסה בכל דרך אפשרית להשיג טיסה לארץ, אך אינו מצליח וההלוויה נערכת בלעדיו. כשהוא מגיע, הוא מחליט להישאר בארץ לתקופה מסוימת ולעזור להוריו להתמודד עם האובדן הנורא.

נפילתו של יוסי, איש מיוחד בפני עצמו שאראלה נהגה לומר עליו: "איפה שלא תדקור אותו – ישפריצו העקרונות", הייתה מכה קשה לא רק למשפחה ולמשק שבו היה בן ממשיך, אלא לכפר כולו. האב מרדכי, איש אדמה ברמ"ח אבריו, ממשיך להפעיל את המשק, ואהוד חוזר שוב לקליפורניה.

אחד הנושאים שגירו את חושיו העיתונאיים של אהוד וריתקו אותו היה המטוס הסודי שפיתחו האמריקנים בשנות ה–80', "החמקן" (Stealth). הוא נסע לבסיס חיל האוויר האמריקני במיראמר שעל יד סאן דייגו, שם קיווה לגלות פרטים על המטוס ולכתוב עליו לעיתון, אבל צבא ארה"ב התנגד לחשיפה כזאת ולא שיתף עמו פעולה בנושא.

אהוד מוצא את עצמו מסתובב בבסיס ומנהל שיחות ארוכות עם הטייסים שנחשבו לטובים ביותר בחיל האוויר האמריקני. השיחות אתם מביאות אותו להבנה שהסיפור האמתי אינו המטוס, אלא האנשים שמטיסים אותו, והוא מחליט לשנות את נושא הכתבה ולהתרכז בפן האנושי.

לכתבה שהוא מפרסם הוא מעניק את השם Topguns. אהוד, שבטוח שהסיפור של הטייסים מרתק, מנסה לעניין מפיקים הוליוודיים ולהפוך את הכתבה לסרט, אבל כל מי שדיבר אתו סירב בטענה שזה לא מעניין מספיק. אהוד זונח את הרעיון ההוליוודי עד שיום אחד הוא מקבל טלפון מהמפיק ההוליוודי המפורסם דון סימפסון (לאחר "פלאשדאנס" ו"השוטר מבברלי הילס", לפני "הפריצה לאלקטרז" וסרטים אחרים).

בטלפון, סימפסון מספר ליונאי שהוא יושב בחדר ההמתנה של רופא שיניים וקורא את הכתבה שלו. "שמע", הוא אומר לאהוד, "כנראה שהרוק'נרול האמתי נמצא בשמים". סימפסון מבקש מאהוד לעשות סרט על סמך הכתבה ואהוד עונה לו בנונשלנטיות שאופיינית לו: "אין בעיה, אני אקשר אותך עם הסוכן שלי", וברגע שהוא מנתק את השיחה, הוא הולך לחפש לעצמו סוכן.

הסרט TOP GUN ("אהבה בשחקים") מתחיל לקרום עור וגידים ואהוד מתמנה ליועץ להפקה ונפגש עם השחקנים הראשיים על מנת לתת להם פרטים מניסיונו. הדרמה, בכיכובם של טום קרוז וקלי מקגיליס, מצליחה מעל המצופה והסרט הופך ללהיט גדול. הצלחת הכתבה שלו מגרה את אהוד להמשיך ולכתוב על חיל האוויר האמריקני, אבל לאחר שאחד המפקדים הבכירים אתם נפגש שאל אותו בתמיהה אם הסיפורים הטובים ביותר לא

<<<

בחגיגת מסיק בשנות ה–90'. הפיץ את הזיתים ואת שמן הזית כמעדני גורמה בריאותיים

סיפור של אנשים

מאב לבן

אהוד יונאי ואביו מרדכי אהבו לספר על ימי ההתיישבות הראשונים ועל שכניהם הבדווים. סיפורי האב אף כונסו בשני ספרים

נפשו של אהוד יונאי, כמו אביו לפניו, קשורה בעבותות של אהבה לבדווים שבשכנותו. אהוד אהב לשלב בסיפורי העמק שלו גם אנקדוטות שאביו מרדכי היה מספר לו על הימים הראשונים של ההתיישבות החקלאית בכפר ועל יחסיו עם הבדווים בעמק מסביבו. "לפני שמשפחת יונאי גרה במשק, גרו בה בני משפחת חומצקי, משפחה של נפילים ממטולה", סיפר אהוד. "הגברים לבית משפחת חומצקי לא הצליחו להתמודד עם התנהגותם האדונית של הבדווים כלפי האדמה וכשמרדכי יונאי הציע להם החלפת משקים הם נעתרו ברצון ומרדכי עבר למשקם.

"עם בוקר, לקח מרדכי מקל וחבל ויצא לעבר השדה ששכן בפתח המאהל הבדווי. שם התהלך, שקוע כאילו בתכנונים ומחשבות משל עצמו, מעביר את החבל והמקל מיד ליד ונראה כאילו אובד עצות. הבדווים שהבחינו בו היו כמרקחה, מה היהודי חיוור הפנים הזה עושה בשדות שעל יד המאהל, ומה לו שהוא מתעסק ללא הרף בחבל ובמקל?

"ניגש אליו אחד מהבדווים המבוגרים וצעק עליו בתקיפות מה רצונו. מרדכי, שלא ידע ממש לדבר אז ערבית, הושיט לבדווי את המקל על מנת שיחזיקו ובשפת הפנטומימה הסביר לו שהוא זקוק לעזרה על מנת למתוח את החבל שבידו ולסמן את גבול השדה שלו. בכישרון נטול מילים הוא מסמן לבדווי שהוא רוצה לקיים עמו קשרי חברות ושיבוא לבקר אצלו במשק.

"להפתעת כולם, הבדווי, לא רק שלא פגע במרדכי, נעתר לחיזוריו והם הפכו במהרה לחברים הכי טובים".

מרדכי יונאי פרסם את מסכת קשריו הרצופה עם הבדווים אף בשני ספרים: "למה צחקה האדמה"? ו"עם שכנים בדווים".

לאחר תחקיר עיתונאי רציני ויסודי (שתי תכונות שמאפיינות את עשייתו לאורך כל חייו), הוא חושף את כיסי אש"פ בלוס אנג'לס ואף הופך להיות מטרה לאיומים שלהם. האזרחות הישראלית שלו והנושאים שבהם בחר לעסוק בעבודתו העיתונאית גרמו לאנשים סביבו לא פעם לטעות בו ולחשוב שהוא איש מוסד...

נמצאים בעצם "בחצר האחורית" שלו, בחיל האוויר הישראלי, אהוד מבין שהוא כמובן צודק.

במשך עשר השנים הבאות הוא כותב (באנגלית) את ההיסטוריה של חיל האוויר הישראלי וגם במקרה הזה שיתוף הפעולה לא היה אוטומטי, מכיוון שבחיל האמינו שרק איש חיל האוויר יכול לכתוב היטב על הנושא. אבל אהוד (כרגיל) לא ויתר והספר יצא לאור בשם "No margin for error" ("ללא טווח טעות"). לאחר מכן, אחד מטובי טייסי חיל האוויר, תת אלוף יפתח ספקטור, תרגם אותו לעברית תחת השם "עליונות אווירית" והספר יצא בארץ בהוצאת "כתר" בשנת 1995.

שגריר מטעם עצמו

למרות שאהוד התגורר בקליפורניה כל השנים האלו, הוא מעולם לא ראה את עצמו כאמריקני אלא יותר כשגריר של מדינת ישראל בארה"ב. הוא האמין שהוא יכול לתרום רבות כעיתונאי בכיר לשיפור תדמיתה של הארץ בעיני האמריקנים ולייצוג אמתי שלנו בתקשורת הכתובה והמשודרת. הקשר שלו עם העשייה החקלאית בכפר חסידים מעולם לא נפסק, והוא היה מעורב בכל הנעשה במשק. כשאביו מרדכי נפטר ב–1986, אהוד מגיע לארץ ויושב עם אמו אראלה על יד שולחן המטבח כדי לחשוב יחדיו מה לעשות עם המשק. אראלה נחושה בדעתה להחזיק במשק בכל מחיר, ואהוד מחליט לעזור לה.

באותה תקופה, המשק התרכז בעיקר בגידול זיתים ואהוד מבין שהטרנד הבריאותי אליו נחשף בלוס אנג'לס יכול להתחבר היטב לגידול הזה. הוא מחליט לעקור את מטעי הפירות האחרים שעוד נשארו ונוטע במקומם כרמי זיתים נוספים. את התוצרים שהמשק מפיק, זיתים ושמן זית, הוא מייצא לארה"ב ומפיץ אותם כמעדני גורמה בריאותיים. כך המשק מתנהל במשך שנים – אראלה מנהלת אותו בפועל ואהוד והיא מחליטים בשיחות הטרנס–אטלנטיות הרבות שקיימו על הצעדים הבאים.

ב–1998, באחת מהפעמים שבהן אהוד מגיע לארץ, הוא פוגש את שושי. משפחתה של שושי אומנם גרה קרוב למשק שלו, אך היא ואהוד מעולם לא נפגשו. באותו זמן הוא עובד על רעיון לספר חדש, שיספר על ההיסטוריה של המטבח הארץ–ישראלי, ושירתה של אישה מבית משפחת עמר הסמוך מעוררת בו סקרנות ועוזרת לו להחליט שאולי כדאי לו לראיין עבור הספר את הגברת חנה עמר.

הוא מבקש מאמו שתתאם ביניהם פגישה וכשהוא מגיע לביתה הוא פוגש שם את ה"זמרת" שקולה סיקרן אותו, שושי, בתה של חנה. שושי משתתפת בפגישה גם היא ואף מציעה להגיע לביתו של אהוד למחרת ולתת לו את עבודת השורשים שבתה הכינה בבית הספר, הכוללת מידע רב שהיא חושבת שיעניין אותו. "מצוין", עונה אהוד, "אבל אני חוזר לארה"ב במוצ"ש הקרוב".

ביום שישי באותו שבוע מגיעה שושי אל בית משפחת יונאי עם העבודה. "אי אפשר היה להתעלם מהחשמל שעבר בין שנינו", היא מחייכת ככומסת סוד. למחרת, שושי מקבלת טלפון מאהוד. הוא היה רוצה להודות לה על עזרתה בארוחת ערב במסעדה. "אתה לא חוזר היום לארה"ב"? שושי תמהה, והוא עונה: "כנראה שלא"...

"פער הגילים בינינו (20 שנים) מעולם לא הפריע או היווה פקטור כלשהו לקיום הקשר", אומרת לי שושי כשאנו יושבות בחצר המשק, על יד הבית הישן שבו גרה משפחת יונאי כל השנים, ומביטות יחדיו על הנקר על העץ שמולנו. תוך שנה הם נישאים (נישואים שניים לשניהם) ואהוד סוגר את פרק ארה"ב בחייו לאחר 30 שנים, חוזר לארץ ולכפר חסידים והופך להיות לאב נוסף עבור שתי בנותיה של שושי מנישואיה הראשונים, נטלי ותמר. תוך שנה נוספת נולד בנם המשותף יובל (כיום בן 13).

"חשוב לי שאנשים יבינו שאהוד אף פעם לא עזב את הארץ", אומרת שושי. "הוא לא רצה להשתקע שם ולא ניסה לסגל לעצמו אורח חיים אמריקאי. השורשים שלו תמיד היו בארץ ובכפר, והוא רתם את כל כישוריו העיתונאיים והספרותיים לטובת המדינה. כך גם רואיין פעמים רבות בתקשורת האמריקאית בנוגע לארץ והיה שגריר מרצונו וללא שאיש מינה אותו לכך".

החזרה לארץ והפרק החדש בחייו עם שושי הפיחה באהוד אנרגיות חדשות והוא חידש את פעילותו החקלאית. כאיש של מילים, חיפש תמיד את השילוב בין אהבת האדמה לאהבת הספר ומכיוון שסיפורו של כפר חסידים היה קשור לסיפור משפחתו וזרם בדמו, הוא החל לספר למבקרים במשק הזיתים את סיפור העלייה החסידית ואת סיפורה של משפחתו.

שושי: "לגידול הזיתים אהוד קרא 'הגידול הרומנטי האחרון'. הוא הבין את חשיבות גידול הזיתים בארץ, אבל הבין שפרנסה לא מצויה בו. כדי לחסוך בפערי תיווך שבין היצרן לצרכן, החלטנו למכור את תוצרתנו ישירות לצרכן. אנשים החלו מגיעים למשק לרכוש את שמן הזית המשובח שלנו, ואז החלו לשאול אם אולי, במקרה, יש לנו איזו חתיכת פיתה לטבול בשמן... נענינו ללקוחות, והתחלנו לייצר פיתות על טאבון ולתת לאורחים לטעום, ואז המבקרים שאלו אם אולי במקרה יש גם קצת לבנה.

"כך גדל בהדרגה מגש הטעימות עד שהפכנו את העסק גם לעסק קולינרי ונתנו לו את שמו, 'כרמי זית'. אני הייתי האחראית על כל הצד הקולינרי, ואהוד לקח את המבקרים לסיורים באזור וסיפר להם על עליית החסידים ועל ימי ראשית הכפר".

המקום שגשג ואנשים הגיעו מכל קצווי הארץ לשמוע את הסיפורים של אהוד ולאכול את האוכל של שושי. אבל אז אהוד חלה והם נאלצו לחלוק את הזמן שהושקע בעסק עם המאבק במחלה. אהוד נפטר באוגוסט 2012, בן 72 היה במותו.

לאבד בן זוג אהוב זה תמיד טרגדיה ומבחן לכוח ההישרדות, אבל במקרה שמעורב בסיפור גם משק חקלאי, הרי ההתמודדות והקושי מקבלים פנים נוספות. החזקה של משק חקלאי רווחי ומשגשג זו משימה לא–קלה גם בתקופות טובות. על אחת כמה וכמה, כשהפעלתו הייתה תלויה בשני בני זוג. לכן, מאז מותו של אהוד הפעילות במשק צומצמה מאוד ושושי מתמקדת בעיקר בייצור ובמכירת שמן זית ובסיפור עלילות החסידים שאהוד סיפר לאורך השנים למבקרים במשק, שמוכנים להטות אוזן ולשמוע סיפור טוב.

"סימפסון מספר ליונאי שהוא יושב בחדר ההמתנה של רופא שיניים וקורא את הכתבה שלו. "שמע", הוא אומר לאהוד, "כנראה שהרוק'נרול האמתי נמצא בשמים". סימפסון מבקש מאהוד לעשות סרט על סמך הכתבה ואהוד עונה לו בנונשלנטיות שאופיינית לו: "אין בעיה, אני אקשר אותך עם הסוכן שלי", וברגע שהוא מנתק את השיחה, הוא הולך לחפש לעצמו סוכן

הרבי מיבלונה (ראשון משמאל) וחסידים יוצאים לעבודה. גבעות חרתיה, 1925

אהוד יונאי וחבר. סגר את פרק ארה"ב בחייו לאחר 30 שנים וחזר לארץ ולכפר חסידים

טרקטור סילוני?!

אינטרנאש. אולי נראה אולי תמים, אבל היה אמור לשנות את הטרקטור כפי שאנו מכירים אותו

חולמים על טרקטור שיעשה את העבודה במהירות, במאמץ מועט ביותר ויהיה חסכוני בדלק? ההוצאה לפועל של חלום "הטרקטור המושלם" ריגשה ואתגרה לא מעט מהנדסים, חוקרים וחקלאים, אבל היישום המעשי שלו נותר נחלתם הבלעדית של אנשי התעופה

דני שטיינמן

בדברי ימי היסטוריית הטרקטורים מס־תתר פרק מוזר, מרתק – אם לא ביזארי – שמעטים מכירים. בסוף שנות ה–50' נעשו ניסיונות לפתח ולייצר טרקטור חקלאי עם מנוע... טורבינה ואף סילון. לא היה זה מהנדס משועמם או אוסף חקלאים חברים ששתו יותר מדי לפני שהעלו את הרע־יון, אלא שתי יצרניות ענק – פורד ו–IH (International Harvester), לימים חלק מ"קייס" הקיימת קצת יותר מ–170 שנה!) – שבחנו אותו לעומק ובשיא הרצי־נות. אין כל קושי לנחש שלבסוף, התחום שבו בחרו שתי החברות לקדם את הא־נושות נותר רעיון בלבד, אך הכול קרה באמת, והנה לפניכם תקציר האירועים.

התקופה שבה מתרחש סיפורנו – שנות ה–50' – הייתה תקופת של גדילה, פיתוח מואץ ובחינת גבולות הידע והאפשרויות בעולם החקלאות, בעיקר בארצות הברית. החקלאות הפכה לגדולה ולנרחבת יותר ויותר, ההתפתחויות הטכנולוגיה בתחום זה אפשרו עיבוד שטחים בקנה מידה שהלך וגדל ואדמה, לפחות במדינות ענק כמו כמו ארה"ב, קנדה או אוסטרליה – לא חסרה.

באמצע שנות ה–50' הייתה פורד הא־מריקנית מיצרניות הטרקטורים הגדולות והידועות בעולם. מייסד החברה הנודע, הנרי פורד, ייצר טרקטורים ברציפות מאז 1910 ובתחילת הדרך מינה את בנו אדסל (Edsel Ford) למנהל החברה שייצרה טרקטורים, ולפיכך כונתה עד 1964 Fordson (צירוף של שם המשפחה ו–Son, "בן" באנגלית). באותה שנה "יי־שרו קו" בחברת הרכב והחליטו לכנות את כל הטרקטורים שיוצרו על ידם במפעלים בארה"ב ובבריטניה בשם "פורד", בדיוק כמו מכוניותיהם.

נחזור לסיפורנו. הודות להצלבת מספר אינטרסים בתוך החברה, התאפשרה לידת טרקטור הטורבינה של פורד. מהנדסי החברה עסקו אז במרץ בניסיונות למצוא טכנולוגיות הינע חדשניות וחלופיות למ־נועי הבעירה הפנימית המוכרים – והן לאו דווקא יועדו לטרקטורים.

אנשי השיווק של חברת הטרקטורים רצו להדגיש את היתרון הטכנולוגי שבמוצרי־הם, ואת היות פורד יצרנית מובילה בעו־לם הטרקטורים שהיה אז כאמור בתנופה ובשוק תחרותי ביותר. מבחינתם, "טרק־

<<<

> מנוע ה"טייפון" ייצר במקור הרבה יותר מ-100 כוח סוס, שהיה נתון דמיוני בשעתו, אך הוגבל ל-50 כ"ס בעת שהותקן בטרקטור, וגם כך הוא לא נחשב "קוטל קנים" באותה עת. בנוסף, צויד אב הטיפוס בגיר חדשני, שכלל 10 הילוכים ונחשב לאחד מאבותיו המכאניים של גיר ה-Powershift המודרני

פורד טייפון מ-1957. המכלולים, השלדה וחלקים נוספים יהוו בסיס לסדרה 900 העתידית

אינטרנאשיונאל הארבסטר 340 HT. מוצג באוניברסיטת נברסקה ב-1961

ב-1961 הפתיעה IH את המבקרים בתערוכת הטרקטורים באוניברסיטת נברסקה עם דגם חדש: 340 IH HT העתידני, קונספט של טרקטור מונע במנוע סילון. כבסיס לפיתוח שימש 340 IH סטנדרטי ומוכר - טרקטור רב-תכליתי בינוני בגודלו, שכבר במראהו נראה כחייזר מסרט בדיוני, לבטח בהשוואה לטרקטורים מן השורה באותה עת

טור טורבינה" יעשה את העבודה ויותיר את הרושם הרצוי על המבקרים בתערוכות החקלאיות הרבות שנערכו ברחבי מדינת הדרום סאם.

ולבסוף, היו גם מקבלי ההחלטות ביצרנית הטרקטורים פורד, שקיוו שאכן הטכנולוגיה החדשה תאפשר פריצת דרך באמצעות העלאת רף הביצועים, הפחתת העלויות וצריכת הדלק ובקיצור – השקת "הטרקטור המושלם" עבור החקלאי האמריקני באותן השנים.

על מנת לייעל את העבודה ולחסוך בעלויות, התקבלה ההחלטה לפתח טרקטור מונע בטורבינה על בסיס סדרה 601, שפיתוחה כבר הסתיים ב-1957, כאשר המכלולים, השלדה וחלקים נוספים יהוו בסיס לסדרה 900 העתידית של פורד, שממילא תוכננה לצאת לשוק זמן קצר מאוחר יותר. כבסיס מכאני לפורד טייפון שימש ה-601 "וורקמאסטר" ובמארס 1957 הושק ה"פורד טייפון" (Ford Typhoon) עם מנוע טורבינה ובו שלוש מניפות שהוזנו בגז וקוררו במים.

הטורבינות הניעו בסופו של תהליך מניפות זעירות נוספות שייצרו לחץ הידראולי שתורגם לתנועה סיבובית, נועדה להניע הן את הגלגלים באמצעות הגיר והן את ה-PTO (חיבור למתקן נוסף, הניזון מכוח המנוע, כמו מחרשה) מאחור. התכנון אפשר שימוש בכמה סוגי דלק ובהשוואה לסדרה 900 הסטנדרטית, הוארכה השלדה בטייפון בבסיס הגלגלים ל-246 סנטימטרים.

מבחינה חיצונית, הטייפון דמה מאוד לסדרה 900 התלת-גלגלית (למעשה, עם שני גלגלים קדמיים צמודים) אך האורך הנוסף, המנוע הארוך הצבוע אדום, כונס האוויר על חופת המנוע מלפנים וצמד פנסי החזית המשולבים כחלק אינטגראלי בסבכה הקדמית הקנו לו מראה עתידני, שלבטח הפיל לא מעט לסתות בארה"ב בשעתו.

מנוע ה"טייפון" ייצר במקור הרבה יותר מ-100 כוח סוס, שהיה נתון דמיוני בשעתו, אך הוגבל ל-50 כ"ס בעת שהותקן בטרקטור, וגם כך הוא לא נחשב "קוטל קנים" באותה עת. בנוסף, צויד אב הטיפוס בגיר חדשני, שכלל 10 הילוכים ונחשב לאחד מאבותיו המכאניים של גיר ה-Powershift המודרני, שהמפעיל היה יכול להעביר בו הילוכים תוך כדי נסיעה (ללא "גז ביניים") באמצעות ידית אחת קצרה. פיתוח של התיבה הזו מצא את עצמו שנתיים מאוחר יותר משרת את הדגמים 601 ו-801 של פורד.

למרות שהוצג בכמה וכמה תערוכות חקלאיות, לא הטביע הטייפון המהפכני חותם, ומסיבה שאינה ברורה עד היום, למעשה הועלם מבין ספרי ההיסטוריה, ואפילו בפורד הרשמית לא נותר כמעט אזכור לגיחה הקצרה שערך.

ככל הנראה, יוצרו בסך הכול שלושה אבות טיפוס של הטייפון, כיום ידוע רק על אחד ששרד ונמצא בידי אספן פרטי. הוא הצליח להוריד אותו ברגע האחרון ממשאית שפינתה גרוטאות ברזל למחזור ממחסן סוכנות פורד ותיקה...

הטייפון נשכח מאז, הרעיון להניע טרקטור באמצעות מנוע טורבינה לא "תפס", בעיקר בשל האכזבה ממידת צריכת הדלק – שהייתה גבוהה באופן שהפך את השימוש במנוע כזה ללא-מעשי, בניגוד לציפיות המהנדסים והמפתחים. מאז "אפיזודת הטייפון" התמקדו בפורד בייצור טרקטורים קונבנציונאליים, פשוטים ועם טכנולוגיה מוכרת. ב-1991 מכרו את מחלקת הטרקטורים לניו הולנד האיטלקייה ויצאו לגמרי מהעולם החקלאי.

לא למדו מהניסיון

למרות ההספד על הטייפון, הוא לא הספיק להיכשל דיו, וסיפורו לא נודע כמעט בארה"ב. לראיה: IH (קיצור של International Harvester, "אינטרנאש" בישראל), יצרנית הטרקטורים הנודעת מאילינוי, החליטה לבחון בעצמה את הרעיון להניע טרקטור חקלאי במנוע מהפכני, אך מכיוון שונה במקצת.

ב-1961 הפתיעה IH את המבקרים בתערוכת הטרקטורים באוניברסיטת נברסקה עם דגם חדש: 340 IH HT העתידני, קונספט של טרקטור מונע במנוע סילון. כבסיס לפיתוח שימש 340 IH סטנדרטי ומוכר – טרקטור רב-תכליתי בינוני בגודלו, שכבר במראהו נראה כחייזר מסרט בדיוני, לבטח בהשוואה לטרקטורים מן השורה באותה עת.

ואכן, הטרקטור המוזר הציג טכנולוגיה עתידנית: המנוע פותח על ידי יצרנית מנועי מטוסים שהייתה בבעלות IH באותן השנים (Solar Aircraft Company) והזכיר במראהו מגדש טורבו גדול בן ימינו. הוא שקל 27 ק"ג בלבד(!), עבד בסל"ד קבוע, 57 אלף(!), וייצר בלי בעיות 80 כ"ס אימתניים לאותה תקופה. למנוע שודכה תיבת הפחתה, שהורידה את הסל"ד המטורף למהירויות שמישות יותר, והיא שקלה 13.6 ק"ג בלבד. במילים אחרות: לטרקטור הזה הייתה "יחידת מנוע וגיר" ששקלה יחד קצת יותר מ-40 ק"ג.

ה"מטוס החקלאי" הייחודי הזה העביר את כוח הטורבינה באופן דומה לשיטה שיושמה בפורד טייפון, קרי: באמצעות לחץ שמן, שהפעיל מערכת הידרוסטאטית, שבסופו של דבר, "תרגמה" את הכוח לתנועה סיבובית של הגלגלים.

אגב, המערכת ההידרוסטאטית שפותחה עבור 340 IH HT מצאה את דרכה ב-1967 (לאחר הסבה מתאימה) לשימוש בדגם IH/Farmall 656 Hydro הסדרתי, ומשם לדגמים נוספים בשנים שלאחר מכן. מיותר לציין, שגם הניסוי של IH להציע "טרקטור סילון" לא צלח ולא הגיע לייצור סדרתי.

כוח המנוע העצום, יחד עם הרעש הקיצוני וצריכת הדלק, שגם במקרה זה הפכה את השימוש היום-יומי בכלי שכזה ללא-ריאלי, הורידו גם את IH מהרעיון להציע "טיל בליסטי לחקלאים". כיום, ידוע רק על אבטיפוס יחיד של 340 IH HT שיוצר, הנמצא בתצוגה במכון הסמית'סוני בוושינגטון.

במשך השנים, בוצעו אי-אלו ניסויים נוספים ב"שתילת" מנועי סילון במרכבי טרקטורים – כולם על ידי חובבים ואנשים פרטיים, ומן הסתם, אף אחד מאותם הפרויקטים לא שירת במשימות חריש או קלטור... הרעיון הסילוני, שהלהיב במשך תקופה מסוימת את תעשיית הרכב, נותר בגדר המדע הבדיוני ושימש בהצלחה בכלי טיס בלבד.

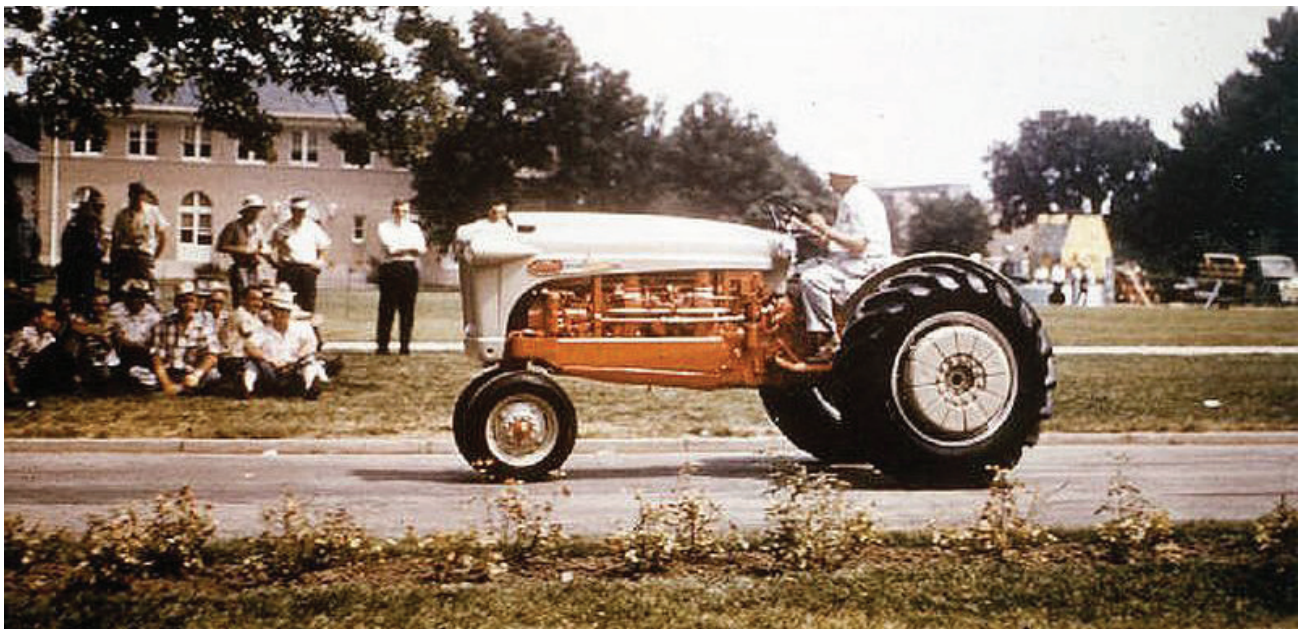

פורד טייפון בתמונת צבע נדירה. המפעיל היה יכול להעביר הילוכים תוך כדי נסיעה, ללא "גז ביניים"

הכותב הוא איש תקשורת מזה כ-20 שנה בכותב ובעורך במגזינים בתחום הרכב – "מוטו", "הגה", "דרייב" ו"חריש עמוק". בעליו של אתר החדשות לחקלאים www.agrinews.co.il

כל אחת והסיפור שלה / יבל ברקאי
dror.maariv@gmail.com

האלוף שלהם

יעקב ודבורה קוז'יקרו ממושב בית הלל גאים מאוד בבנם עידו, קפטן קבוצת הכדורסל מכבי חיפה, שהניף את צלחת אליפות המדינה לאחר ניצחון קבוצתו על מכבי תל אביב באולם רוממה בחיפה.

דבורה, הייתם שם?

"ישבנו בשורה הראשונה, כמעט על הפרקט ומאוד נהנינו לראות איך עידו עוצר את שון ג'יימס ונותן הגנה טובה. שמחנו בשבילו, מגיע לו. כמה פעמים במהלך הקריירה היו לו הצעות ממכבי תל אביב, אך הוא ויתר עליהן, כי ביקש לשחק ולא לשבת על הספסל".

30 שנה ההורים מלווים את הבן בענף הספורט שבחר לו. "מאז גיל 5 או 6 אנחנו רגילים שהוא משחק עם הכדור. מגיל 19, היום הוא בן 35, הוא משחק בנבחרות ישראל, בהתחלה בעתודה ואחר כך בנבחרת הבוגרים, חוץ מפעם אחת לפני שלוש שנים, כשהייתה לו 'מחלת הנשיקה' למשך חצי שנה".

עידו ורעייתו מגדלים על הכרמל בן בגיל 4 וחצי ובת בגיל שנתיים וחצי. לאימא דבורה יש קצת מידע על הימים של עידו אחרי ש"יתלה את הנעליים": "הוא נמשך להוראה. הוא הופיע מטעם עיריית חיפה בבתי ספר ודיבר נגד אלימות בספורט".

עידו קוז'יקרו. ויתר על הצעות ממכבי תל אביב
צילום: דני מרון

עם כל המשחקים והאימונים, עידו עזר לכם בשדה?

"בגיל צעיר, הוא העביר קווי השקיה באספסת. היום יש לנו 40 דונם של אשכולית אדומה".

פרגנו לכם אחרי הניצחון?

"ועוד איך. אנחנו ההורים, קיבלנו 80 אס-אם-אס-ים. עידו קיבל מאות".

■ אופיר לוי (41), שמתגורר כחמש שנים במושב כפר טרומן עם אשתו ועם שלושת ילדיהם, הוא הדובר של בית החולים קפלן ברחובות. בדרך לשם למד לתואר ראשון ושני בתקשורת, בנוסף ללימודי משפטים, היה יועץ לעניינים מוניציפאליים של חיים רמון כשהיה שר הפנים, עוזר פרלמנטארי של אבי יחזקאל, יועץ סגן שר התעשייה והמסחר, אלי בן מנחם, ודובר עיריית קריית אונו. בשביל הנפש, הוא ממלא תפקיד נוסף על משרתו בביה"ח: "אני סמנכ"ל של עמותה, פל"א, שמספקת פאות לבחורות ששיערן נשר בגלל הטיפול שהן עוברות כשהן חולות בסרטן. בהזדמנות זאת, אני רוצה להודות לנשות כפר טרומן שתורמות צמות".

■ לגיל ולאמירם אליאס ממושב קדרון במועצה אזורית ברנר מגיע מזל טוב. נולד להם בן ב"קפלן" ברחובות ומשקלו 3 ק"ג ו-764 גרם. בנם הבכור, נדב, נולד לפני שנה ושבעה חודשים. האימא גיל, במקור מהמושב, פעם הייתה ברגמן ("הסבים של ייקים"): "לפני חצי שנה חזרנו לקדרון אחרי תקופה בתל אביב. אמירם ואני, הוא מכפר יובל בצפון, נפגשנו בטיול בהודו. הוא כלכלן ואני גננת".

ליעקב ולדבורה קוזי'קרו מבית הלל יש אלוף פרטי * קראו להן סכי ושטי, מעיין ובת-אל, ה"סגולות" ("הדרוזיות"), איך שתרצו - בנות הדודות ממושב זרחיה שהשתתפו במרוץ למיליון עושות חיים

סכי ושטי, גרסת המציאות

לאחר שהתרוצצו ברחבי העולם, בנות הדודות מעיין "חיים שלי" ובת-אל ממושב זרחיה, שמפגינות אוצר מילים משלהן ומרעישות לא מעט בתכנית הריאליטי "המרוץ למיליון", החלו להתנהג כיאה למעמדן, סלבריטאיות בהתהוות. ה"סגולות" (סכי ושטי) השתתפו בבאר שבע עם מתחריהן בתכנית, ה"ורודים" לירן ורונית, בפתיחת סניף של רשת תכשיטים ושעונים בקניון החדש בעיר ("גרנד קניון"). על פי כל כללי הטקס, אירוע הפתיחה כלל קוקטייל חגיגי, גזירת סרט, קביעת מזוזה וקהל רב של מעריצים שחיכו מחוץ לסניף לכוכבים החדשים.

לירן, שמוצג בתכנית כעורך דין, סיפר שהוא נרגש מאוד משום שבסופ"ש הקודם השתתף בטקס חלוקת תארים, שבו קיבל את התואר הראשון במשפטים, והוא כבר לא יכול לחכות להתחיל לעבוד במקצוע. רונית, שחזרה לבן זוגה בחודשים האחרונים, ניצלה את ההזדמנות ורכשה לו מתנה ליום ההולדת, שעון אלגנטי... היא אמרה שזו הפתעה, נקווה שלא הרסנו.

הזוגות, שהתרגלו לרוץ ממקום למקום, לא יכלו להישאר זמן רב וכבר חשבו על המשימה הבאה שלהם: ערב גיבוש של כל משתתפי המרוץ בביתה של מעיין במושב. בתפריט: סטייקים ופרגיות.

בת אל ומעיין. רון שחר ינחה את ה"גל האש"? צילום: דודו גרינשפן

על החיים ועל המוות

"אני מנסה מדי פעם לומר אמירה כללית על החיים, כמו האמירות שריגשו אותי בספרי נעוריי, הספרים שעיצבו את חיי", אומרת ניצה סלונים, שמוציאה כעת את ספרה השלישי. הכתיבה הייתה משאת נפשה מילדות, אבל פטירת בעלה הראשון בגיל צעיר, גידול הילדים ועול הפרנסה, ופטירת בעלה השני עיכבו את מימוש החלום

"כשאני כותבת, אני משתדלת לכתוב ספר מן הסוג שאהבתי לקרוא", מספרת ניצה סלונים, מחברת הספר "זהב" (בהוצאת כנרת זמורה–ביתן, ספרה השלישי). היא שואבת את השראתה לכתיבת הספר "מן המקום שאני שואבת את כל מה שאני חושבת, אומרת, כותבת: מן הספרים שקראתי, ההרצאות ששמעתי, האנשים שפגשתי. בקיצור, מחיי וחיי האנשים סביבי. חיים שהחלו במחציתה הראשונה של המאה העשרים, עברו בכל תהפוכותיה, וזכו להגיע לעולם החדש המשתנה במהירות נגד עינינו".

ניצה סלונים נולדה בחיפה ומתגוררת רוב שנותיה בירושלים. היא אם לארבעה בנים וסבתא לשלושה עשר נכדים ונכדות. לפני 18 שנים פרשה מעבודתה כמנהלת הרשות לדוקטורנטים באוניברסיטה העברית בירושלים, כדי להגשים את חלום ילדותה – להיות סופרת.

"בגיל 20 נסעתי עם אהבת נעוריי ללמוד בירושלים, ובעיר הזאת נשארתי מאז. לפני שהסתיימו לימודינו בעלי מת בדמי ימיו ממחלה קשה ואני נשארתי עם שני תינוקות. נישאתי שוב ונולדו עוד שני בנים, וכולנו חיינו בטוב בשנות ה–70' התוססות בבית גדול מכניס אורחים בשכונת קטמון המופלאה של ירושלים. כשחשבתי שהנה הגיעה העת להתפטר מן העבודה ולהתחיל לכתוב, שוב הכה בנו הגורל. בעלי נפטר, ואני המשכתי לעבוד ולגדל את ילדינו".

"זהב" הוא ספרה השלישי של סלונים. קדמו לו "כי מתוק האור", בהוצאת עם עובד, ו"להחזיק את הזנב של החלום", בהוצאת ידיעות אחרונות. ניצה כבר עובדת במרץ רב על ספר חדש, רביעי במספר. "יש לי התחלה של ספר שקראתי לו 'כשילדים וכלבים שיחקו ברחובות' שהתחלתי לכתוב קטעים ממנו כאשר 'נתקעתי' במהלך כתיבת 'זהב'. אני מנסה לספר על החיים שהתנהלו בשנות ה–70' בבית שלנו בירושלים, שהיה מלא בילדים, בחברים, בחיות בית, בצחוקים ובמריבות.

"כשאני כותבת, אני משתדלת לכתוב ספר מן הסוג שאהבתי לקרוא. אני מפיקה הנאה רבה מן השימוש במשלבים שונים של השפה העברית המופלאה, שצמחה נוכח עיניי משפה מצומצמת ולא ממצה לשפה שמאפשרת התבטאות מדויקת ומכילה.

"בכתיבתי, אני מנסה מדי פעם לומר אמירה כללית על החיים, כמו האמירות שריגשו אותי בספרי נעוריי, הספרים שעיצבו את חיי. וכך זה יוצא נוגע, כואב, מסקרן, ואולי גם טיפה ציני, ומסתיים באופן אופטימי.

"אחרי שני ספריי הראשונים שעסקו הרבה באובדן, התכוונתי בפעם הזאת לכתוב ספר מצחיק ומשעשע, קל ולא מכאיב. הכנסתי איש זקן לספר, רק כדי שיהיה מישהו שיאמר דברים חכמים, ואז התגלגלה מחשבתי לאובדנים שלו, והספר כבר הלך לאן שהלך.

"הגיבורים הראשיים הם שני חברים, קפלינסקי ורובין, שהגיעו מאותה עיר בפולניה, וחברותם רבת השנים נמשכת עד סוף המילניום; הם בעיניי סמל לעולם הישן, שמתמעטים זוכריו. העולם שחיו בו אבי וחמי, שהספר מוקדש לזכרם. זהו ספר 'בטעם של פעם'. יש בו גם רומנטיקה ואופטימיות ומעין 'הפי אנד'. בכתיבתי אני זקוקה תמיד לסוף טוב, לא יכולה לוותר עליו".

עלילת "זהב" מאת ניצה סלונים מתרחשת בירושלים במחצית הראשונה של שנות ה–90'. יום אחד, מתפרץ איש זר אל תוך חייה השלווים של אישה צעירה ומכריז: "בעלך מנהל רומן עם אשתי!".

ניצה סלונים. פרשה מעבודתה לפני 18 שנים כדי להיות סופרת

"זהב". סיפור אהבה ישראלי

האישה הנדהמת, שחייה עלו על שרטון, יוצאת לחפש עבודה. היא נענית למודעה מוזרה בעתון ומוצאת את עצמה בתפקיד מזכירתו האישית של איש זקן וחכם, היודע ש"העולם שואף לאי–סדר". במהלך החודשים הבאים מתארגן "סדר חדש" בין המזכירה הצעירה והיפה לבין המעסיק שלה, בנו שגר בניו יורק והמטפל שלו. האיש הזקן, שבע ימים ומעשים, שכאב גדול ליווה את חייו, זוכה בערוב ימיו למתנה מופלאה שעליה כבר לא ישלם לעולם.

זהו ספר על פניה הרבות של האהבה. כמו בקליידוסקופ אנו נתקלים באהבת בני זוג, באהבתם של גבר ואישה הנשואים לאחרים, באהבת בן ואב, באהבת אחיות, באהבת חברים ותיקים, קרובים ורחוקים, ובאהבה מסוג חדש שחווה איש זקן אל אישה צעירה. אהבה שרוצה רק לתת ולא לקחת. במקום "והיי לי אם ואחות" הוא מבקש להיות לה אב ואח. לעזור לה, לשמח אותה, לראות את האור בעיניה.

קומיקס בסדרות

שישה ספרים חדשים שהם חלק מסדרות קומיקס לילדים

ילדים מצפים להמשכיות של הרפתקה או לגלות מה הן עלילותיו הבאות של גיבור בספר. הם מייחלים לפרק הבא, לספר הבא, להתרחשות הבאה ולדעת מה התחדש אצל הדמויות שמרתקות אותם. לכן, הגיבורים של הספרים המצוירים אינם נפרדים בדרך כלל בספר אחד, אלא נמצאים בספרי ההמשך ומלווים את הנוער שמתרגש אתם מחדש כל פעם.

לאחרונה, יצא הספר "כתר הקרניים", העשירי בסדרת הקומיקס הפופולארית "בון" מאת ג'ף סמית (הוצאת כנרת), והחלק האחרון והמכריע של ההרפתקה.

שלושה ספרים יצאו עד כה בסדרת הקומיקס המצליחה, "הקמע" מאת קאזו קיבואישי (הוצאת כתר). הסדרה מתחקה אחר הרפתקאותיהם של אמילי ונאבין, אח ואחות היוצאים לחפש את אמם במסע מלא מהמורות בתוך עולם מקביל ובו יצורים מופלאים ורובוטים משעשעים. בעולם החדש שאליו נקלעו, הם יצטרכו להילחם על חייהם ועל חיי אמם ומה שיוביל אותם בין מפלצות וסכנות הוא הקמע שבחר את אמילי כשומרת הבלעדית שלו.

"זיטה ילדת החלל" מאת אמן הקומיקס האמריקני בן האטקה הוא הראשון בסדרהה רפתקנית לראשית קריאה (הוצאת כתר). ילדה עצמאית ואמיצה יוצאת להציל את החבר שלה שנשאב אל העולם החיצון.

"קפטן תחתונים והתוקפים המטונפים מתא השירותים התכול" הוא סיפור גבורה שמיני מאת דאב פילקי (הוצאת כנרת). והרולד מגיעים ליקום מקביל שבו הכול הפוך: המורים נחמדים, בקפיטריה מגישים אוכל מצוין ומנהל בית הספר חושב ששניהם ממש מצחיקים.

המצב מחמיר כשכפילים מרושעים שלהם חוטפים את קרקר הפטרודקטיל ואת סולו האוגר הביוני ומגייסים לעזרתם את קפטן תחתונים האיום. על גיבורינו לעמוד בפני האויבים המתוחכמים ביותר שהיו להם אי פעם: הם עצמם!

"חבורת הלוזרים – הנקמה" שכתב ואייר מייקל פרי הוא ספר ראשון בסדרה חדשה (ידיעות ספרים) המספרת על חברות מיוחדת בין ילדים "לוזרים", המאפשרת להם להתמודד עם כל האתגרים בבית הספר: בריונים, מורים ובנות מועדון הגישור.

ניק הוא תלמיד כיתה ז' הכי נמוך בהיסטוריה של העולם (הוא די בטוח בזה), הוא אינו שייך לאף חבורה (מי צריך אותם בכלל?) והוא מבלה יותר שעות בתוך הלוקר שלו מאשר מחוץ לו (הם הרבה יותר מרווחים ממה שחשבתם). והכול רק נהיה גרוע יותר כשניק נאלץ להצטרף לחבורה הכי לוזרית בבית הספר, יחד עם מולי "אשפית המבטים" וקרל ה... ה... טוב, המשונה.

פיניאס, פרב, פרי, קנדיס, איזבלה, ביופורד ובלג'יט משתתפים בהרפתקאות באוסף סיפורי קומיקס חדשים: "פיניאס ופרב – היי, איפה פרי?". זהו הספר השמיני בסדרה (הוצאת ידיעות ספרים).

כאשר אומרים נפתלי לוין - מדברים על חקלאי שורשי מכפר ברוך, נצר למשפחה מראשוני המתיישבים בעמק יזרעאל. לוין, איש עמל בלתי-נלאה, מבכירי מגדלי הברווזים בישראל ובעל ניסיון אדיר בתחום, מגולל פן בלתי-מוכר של ענף הברווזים הישראלי

ברווז ציוני

ברווז. בגלל טעמו המיוחד. בשרו נצרך בעיקר באירועים מיוחדים

יוסי ברג

גידול ברווזים בישראל? כן, יש! העלייה השנייה הביאה עמה אנשים ידועי שם ומנהיגים מפורסמים. יחד עמם הגיעו גם חלוצים רבים שבע־בודה קשה ובחיי סגפנות יישבו את הארץ והקימו את התשתית לחקלאות בישראל. אחד מצאצאיהם אלו הוא נפתלי לוין – חקלאי שורשי, הממשיך את מסורת אבותיו, מראשוני המתיי־שבים במושבי עמק יזרעאל, ונושא אותה בגאווה ובגאון.

פגישתנו נפתחת בלחיצת ידו הא־מיצה העוטפת את ידי (שאינה קטנה אף היא) בגבריות חמימה. אל נפתלי הגעתי בעקבות כתבתי מגיליון קודם של "משק העופות" על הברווזים שטבעו בשיטפון נחל אלכסנדר בחו־רף האחרון. נושא זה גירה את סקרנו־תי מהיותו בלתי מוכר לרבים והריני משתף את הקוראים באשר מצאתי.

סיפורו של נפתלי הוא למעשה סיפור גידול הברווזים בארץ ובסיסו במושב כפר ברוך שבעמק יזרעאל המערבי (כן, זה עם החמניות). שנות ילדותו של לנפתלי לוין עברו עליו בתל עדשים ומטבע הדברים, בילה זמנים רבים דווקא ברפת. לאחר ני־שואיו לאיריס, בת נהלל, עבר לגור במושבה ועסק במכונאות טרקטורים. בשנת 1983 החליט לרכוש משק בכפר ברוך ובהמשך, התחיל להתענ־יין בגידול ברווזים ("לא אווזים", הוא מתקן אותי שוב ושוב, "ברווזים").

משום שהיה חסר ידע בנושא, נפתלי חשב שלצורך ההצלחה יש ללמוד על גידול הברווזים ולכן ביקש מחמו, ברק נוטקין הידוע מנהלל, שיס־ייע בידו. אכן, במשך 30 שנה עשה חם חרוץ ומסור זה את הדרך מנהלל לכפר ברוך כדי לסייע באיסוף הבי־צים ובעבודות שונות במשק (אנשי העלייה השנייה – אמרנו?). באותה תקופה, גידול ברווזים בישראל הת־רכז בקיבוץ גן שמואל.

בשנים 1996–1997 הוא ייצר אפרו־חי מולארד (הכלאה ביו ברווז לבר־בור), באמצעות הזרעה מלאכותית. הידע וחומר הרבייה הגיעו מצרפת. בשנת 2007, עם כניסת האיסור על מכירת כבד אווז לתוקף, התארג־נו מגדלי האווזים והקימו בהונגריה משחטה לאווזים, שממנה הם מייבאים כבד אווז.

לחץ להפסיק את הייצור

היזמים הבין–לאומיים, מגדלי הא־ווזים לשם הכבד שלהם, התחילו ללחוץ על לוין להפסיק לייצר בארץ בשר ברווזים כדי שהם יוכלו לייבא גם משלוחים של בשר ברווז מאותה משחטה בהונגריה. נפתלי לא נענה לפניותיהם הרצופות ומתמשכות עד היום, הוא הרי חסיד הייצור כחול–לבן ובעיקר של חקלאות כזאת.

חומר הרבייה המשובח שייבא מצר־פת היה הבסיס לגידול ברווזים לבשר, ואותו שיווקה המשחטה שעמה עבד. לפני שלוש שנים, בעקבות פעולה של השירותים הווטרינריים, הופסק גידול הברווזים בגן שמואל. בהמשך, הפעילו גם נפתלי נדרש להעמיד את מערך הגידול שלו בתנאים מחמירים שקבעו תקנות השו"ט.

עד אז היו כל שלוחות הייצור של לוין (רבייה, מדגרה וגידול לבשר) ממוקמות בשטח המשק במושב. גם הפעם נענה נפתלי לאתגר, נחוש להמשיך את רעיון החקלאות העב־רית בכל מחיר. למרות סירובה של המשחטה להיענות לפנייתו לסייע לו במימון חלק מההשקעה הגדולה שנדרשה לצורך כך, וכאשר ראה כי אין אופק לעבודה המשותפת אתה, הוא יצא לדרך לבדו: ייצור ושיווק עצמאי. לפני שנה וחצי חנך מדג־רה חדישה ומשוכללת לייצור 8,000 אפרוחים בשבוע וניתנת להרחבה.

לשם השלמת המערך, הופעלו שני משקי רבייה בעמק חפר (המרוחקים זה מזה וכן מהמדגרה וממשק גידול הברווזים לבשר) וחוות גידול לבשר בכפר ברוך. בעקבות לחץ של המשח־טה להקטין את כמויות הייצור ובשל העובדה שהיא השאירה בידה את רוב הרווח והשאירה חלק קטן בלבד עבו־רו, מצא נפתלי משחטה אחרת עמה הוא עובד היום.

כמו כן, מצא חברת שיווק בפריסה ארצית המפיצה את מוצריו ברשתות השיווק ("לה קנרד ברווז צרפתי"). חוסר המודעות לסוג בשר זה הוא הבעיה העיקרית בשיווק ולכן העבודה מתרכזת בהעמקת ההיכרות עם הבשר והחדרת המוצרים בקרב הציבור.

בשר ברווז, גם בגלל טעמו המיו־חד, נצרך בעיקר באירועים מיוחדים וכמנה יוקרתית (וגם יקרה) במסעדות נחשבות. הוא אינו עומד בתחרות עם בשר העוף, מכיוון שהוא נחשב לקט־גוריה אחרת ולמלך הקולינריה. הבשר עצמו אינו שמן, אך מהיות הברווז עוף מים, גופו מצופה שכבת שומן להגנה בפני הקור. באמצעות טיפוח מתמשך הגיעו לייצור עוף בעל שכבת שומן מוקטנת וחזה מוגדל, כמו גם לשיפור בתצרוכת המזון של הברווז, המבוססת ברובה על תירס ועל חומרים טבעיים. אחד היתרונות של הברווז – הוא גדל ללא חיסונים (מכיוון שהוא עמיד למחלות מטבעו) או תוספת של חומ־רים מלאכותיים כלשהם לגופו (כולל במזונו) וכך הבשר "נקי" וטבעי.

אורך חיי להקת הרבייה דומה לזה של העופות האחרים להטלה. משך זמן ההדגרה הוא 28 יום. משקל הבי־צה, שאינה משמשת למאכל למרות שאין לכך כל מניעה, הוא בסביבות 90 גרם. גיל שיווק העופות לבשר דומה לזה של העופות לפיטום – שי־שה–שבעה שבועות. הגידול לבשר נעשה בלהקות מעורבות של זכרים ונקבות ומשקל השיווק הממוצע הוא שלושה קילוגרם ורבע. הברווז עומד בכל דרישות הכשרות המחמירות ביותר והוא משווק גם למגזר החרדי.

אפרוחי ברווזים. מדגרה חדישה ומשוכללת לייצור 8,000 אפרוחים בשבוע

עיקר הצרכנים - יוצאי מזרח אירופה

רוב צריכת בשר הברווז בארץ נע־שית על ידי (פיות) יוצאי מזרח אירו־פה, שהגיעו ממדינות ברית המועצות לשעבר. למרות זאת, אין גידול בהיקף הצריכה בשנות העלייה הגדולות. אצל הפלסטינים יש ניגוד בין תושבי רצו־עת עזה ובין תושבי הגדה המערבית: העזתים "מתים" על בשר ברווז, בעוד שעל שולחנם של תושבי יהודה, שומ־רון ובנימין הפלסטיניים לא נראתה צלחת המתכבדת במנת בשר ברווז.

אשתו של נפתלי, איריס, המתגלה כבעלת יכולת יצירתית מרובה, הקי־מה בחצר משקם לפני עשר שנים מעין אתר תיירות חקלאית בנושא עופות מים. אפשר ללמוד שם על תהליך גי־דול העוף, על כל שלביו – מההזרעה המלאכותית, דרך התפתחות העובר בביצה בעת ההדגרה באמצעות שי־קוף וכן להאזין לשיעור על כל נושא הרבייה. הסיור במרכז מעניין מאוד.

אני מודה, הערצתי נתונה לנפתלי לוין, שחיין עיקש הנאבק בים רצוף משברים וסערות, מונע בכוח האמונה העמוקה בחשיבות העבודה והחקלאות העברית בארץ, מגשים את מורשת הוריו, סביו ובני דורם. נפרדנו באותה לחיצת יד.

עַל הַצֶּדֶק וְהַחֶדֶק

בֵּין הַצֶּדֶק וְהַכֹּחַ,
שֶׁנִּצְבוּ עַל הַמֹּאזְנַיִם,
הִתְפַּתֵּחַ לוֹ וִכּוּחַ –
מִי צוֹדֵק מִבֵּין הַשְּׁנַיִם?
"אַל תָּעֵז לִשְׁכֹּחַ!"
הֵטִיחַ הַכֹּחַ בַּצֶּדֶק,
"שֶׁרַק בִּי נִתָּן לִבְטֹחַ,
כִּי אֲנִי מַחְזִיק בַּחֶדֶק".

כָּךְ, לְעִתִּים קְרוֹבוֹת, הַצֶּדֶק
לְצִדּוֹ שֶׁל הַמַּחְזִיק בַּחֶדֶק.

הַמַּסְקָנָה הַמִּתְבַּקֶּשֶׁת:
עַל הַצֶּדֶק יֵשׁ לָגֶשֶׁת
(גַּם לְלֹא כָּל חֵשֶׁק)
לְכִוּוּן מַחְסַן הַנֶּשֶׁק.

וְאַחֲרֵי שֶׁהַצֶּדֶק קָנָה
כֹּחַ מְלוֹא הַחֶדֶק,
מִתְעוֹרֶרֶת סַכָּנָה,
שֶׁגַּם בּוֹ יוֹפִיעַ... סֶדֶק.

■ ■ ■

הַנְדָּסָה קְרָבִית

שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת חִפְּשׁוּ קֶשֶׁר קָצָר
\ וְגִלּוּ אֶת הַיָּשָׁר,
שֶׁהָיְתָה לוֹ יְרִידָה, \ בְּצוּרַת זָוִית–חַדָּה.
הוּא תָּרַם לָהּ מְלוֹא הַצֶּלַע,
\ הִיא פָּרְשָׂה לוֹ שְׁתֵּי זְרוֹעוֹת
וְכָךְ הִתְהַוָּה מִמֵּילָא,
\ מְשֻׁלָּשׁ שָׁוֵה צְלָעוֹת.
אָז מְהוּמָה קָמָה \ בְּזָוִיוֹת בֵּיתָא וְגָמָא:
"אִם כְּבָר מְשֻׁלָּשׁ נִצְחִי",
\ הִצִּיבוּ הֵן דֵּעָה:
"אָז לֹא כָּזֶה מַצְחִיק,
\ לְלֹא זָוִית קֵהָה!".
צֶלַע הַמַּחֲלֹקֶת "תָּפְסָה קְרִיזָה"
\ וּמִקֶּרֶן הַזָּוִית הִכְרִיזָה:
"בְּמְשֻׁלָּשִׁים כְּבָר לֹא אַבִּיט.
\גַּם אִם יִהְיוּ יְשָׁרֵי זָוִית".
וּבְאֵין חֲפִיפַת דֵּעוֹת,
\ הַקָּרְקוֹדִים דָּקְרוּ צְלָעוֹת
וְהָרִיב הִגִּיעַ לְאָזְנֵי הַיֶּתֶר,
\ בְּרַדְיוּס שֶׁל כַּמָּה קִילוֹמֶטֶר.
הָיָה זֶה קֶטַע עַל הַגַּבָּה,
\ הַמְּשֻׁלָּשׁ חָטַף שָׁם שׁוֹק
וְנִצַּב כְּמוֹ מְרֻבָּע,
\ לְיַד מַקְבִּילִית קְרוֹבָה,
\ שֶׁהִתְאַנְּבָה מִצְּחוֹק.
וּבְמִשְׁפַּט פִּיתָגוֹרַס הַיָּדוּעַ,
\ נִקְנְסוּ הֵם בָּרִבּוּעַ.
אָז הַנְּקֻדּוֹת זָעֲקוּ: "הַיְנוּ!
\"אִם זוֹהִי דֶּרֶךְ הַיָּשָׁר – נָקוּם!
וּלְמַעְגַּל חַיֵּינוּ \ נִצְרְפָה רַק עָקוּם".

■ ■ ■

פָּנְצֶ'ר בְּגַלְגַּל הַמַּזָּלוֹת

בֵּין הַמַּזָּלוֹת הִתְגַּלְגְּלוּ שְׁמוּעוֹת:
"גֵּס אֵרַע לַבְּתוּלָה,– נוֹלְדוּ לָהּ תְּאוֹמִים!"
מִיָּד הִתְעוֹרְרוּ תְּמִיהוֹת:
"לְמִי שְׁנֵיהֶם דּוֹמִים,
וְהָאָב הַמִּסְתּוֹרִי אֵיהוּ?
מִן הַסְּתָם אַרְיֵה הוּא".
אָז הַקַּשֶּׁת חִצִּים יָרָה:
"אֲנִי אָבִי הַמְּאֹרָע!"
הִתְפַּלֵּץ מַזָּל מֹאזְנַיִם וּבְקוֹל מָחָה:
"נָא הָצִיצוּ בָּאָזְנַיִם, הֵן שֶׁלִּי הַמִּשְׁפָּחָה".
הַסַּרְטָן וְהָעַקְרָב, שֶׁרָבוּ בֵּינְתַּיִם,
חִישׁ זִנְּקוּ עַל הַמֹּאזְנַיִם
וְהַסַּרְטָן בִּקְרִיז הִכְרִיז:
"בִּשְׁתֵּי אֵלֶּה הַצְּבָתוֹת, הִצְלַחְתִּי לְפַתּוֹת
אֶת בְּתוּלָתֵנוּ הַקְּרוֹשָׁה,
מִכַּפּוֹת רַגְלֶיהָ עַד רֹאשָׁהּ".
אָז הָעַקְרָב אֶל הַסַּרְטָן קָרַב
וּבְהֶגֶף עֶקְצוֹ קָרָא:
"מַאֲמַצֶּיךָ הֶעֱלוּ רַק חֶרֶס,
כִּי רַק בִּזְכוּת הָאֶרֶס,
לַבְּתוּלָה צָמְחָה הַכָּרֵס!".
הַגְּדִי וְהַטָּלֶה הוֹפִיעוּ בִּמְרוּצָה,
וְהִכְרִיזוּ תּוֹךְ קְרִיצָה:
"שְׁנֵינוּ יַחַד הָאָבוֹת, שֶׁתָּפִים בַּאַהֲבוֹת".
"וֶאֱלֹהִים עֵדִי", הִצְהִיר הַגְּדִי,
"שֶׁאַחַד הַתְּאוֹמִים כָּאן יַהֲפוֹךְ לְתַיִשׁ מְזֻקָּן".
"וּלְאָחִיו", הִמְשִׁיךְ הַטָּלֶה, "מִצְּבוֹר גֶּנִּים
מְעֻלֶּה,
בְּחִתּוּלָיו עוֹשֶׂה, וּמַפִּיץ נִיחוֹחַ כְּמוֹ כָּל
שֶׂה".
לְפֶתַע הֵגִיחַ הַשּׁוֹר מִמֶּרְחֲבֵי הַמִּישׁוֹר,
נֶעֱלָב עַד קְצוֹת קַרְנָיו.
" הַגֵּד לִי עֲמִיתִי" – פָּנָה הוּא לַדְּלִי:
" מִי הוּא הָאָב הָאֲמִתִּי?"
"תַּקְשִׁיב!" הַדְּלִי הֵשִׁיב:
"לִפְנֵי תִּשְׁעָה חֳדָשִׁים, טָבְלָה הַבְּתוּלָה
הַקְּרוֹשָׁה בְּמֵימֵי הַקְּדוֹשִׁים,
וּמֵאָז אוֹתָם יָמִים – הַדָּגִים הָפְכוּ
לְאִלְּמִים".

נַחוּם לֵוִי, מוֹשָׁב עֲרוּגוֹת

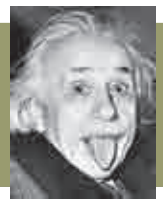

© עמוס צימרמן amosquitoz@gmail.com

תשבץ היגיון מס' 38

מאוזן:

1. זמרת העבר טענה שיש סביבי הילה (6); 4. נעבוד על מישהו אלסטי (4); 8. ראו 20 מאונך; 9. אחי אבי פועה על הסולם (ש) (4,2); 11. הבהמה זוללת בשובה מזרח–אירופאית (7); 12. תן את הכסף בחתיכה אחת (3); 13. הרכוש של גולדי (3); 15. מפסק המסבאות עוזר להם להתעצם (7); 18. את בעלת הפרעה נפשית שמחלקים עם שוקו (ש) (6); 19. (עם 3 מאונך) הידיד שלה ניסה לברר את אשר התרחש (ש) (4); 21. צדיק מותש בחורף (4); 22. המגבלה השכלית שלה מפורסמת (6).

מאונך:

1. מאיפה המפלצת שארגנה לנו כס? (2,3); 2. חשוך מדי בשביל קובי (5); 3. ראו 19 מאוזן; 5. כספי חש מבוכה ולכן הוא מאבד נוזלים (כ"ח) (5); 6. צופים הסכמים בכתב (5); 7. במכה, למשל, תמצאו את מי שמחבר מעמסה לרוטינה (3,4); 10. התעוררי במים שכאן חיים (7); 13. בשובה של זאת שתיעדה הוא סיפר שכדאי (5); 14. עבד קשה בני, נהניתי במחיצתו (2,3); 16. אספו למקום אחד בכריך זוטר (5); 17. הוא לאנשים עייפים, היא לכלבים עייפים (5); 20. (עם 8 מאוזן) הוא חשף באיזו שכונה הוא גר (4).

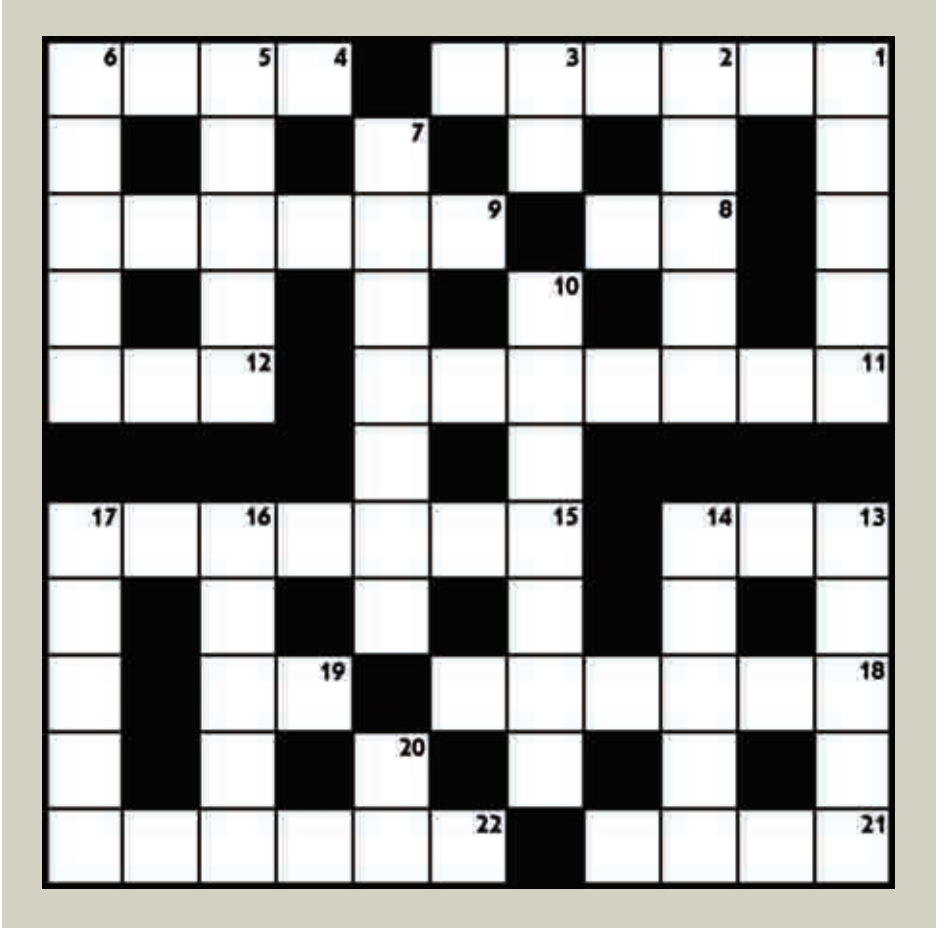

תשובות לתשבץ מס' 37:

מאוזן: 1. חימצון; 4. ברקן; 9. חצוצרה; 11. ירקידני; 12. צמה; 13. כעך; 15. מורבידי; 18. קונג פו; 19. גדות; 21. נשרף; 22. אליפלט.

מאונך: 1. חצבני; 2. מרותק; 5. ריצרץ; 6. נדהמה; 7. מצטיירת; 10. אדי מרפי; 13. כד קטן; 14. כינור; 16. יעדיף; 17. יפרוט; 20. בלוז.